

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

NORRLANDS
SENASTE
ERÖVRARE

IVAR KREUGER

LÄS OM—

NORRLAND— VÅRT NYA
BERGSLAGEN AV
LUDVIG NORDSTRÖM

NORRLANDSHEM, INTRES-
SANTA OCH FÖRNÄMA

NORRLANDSKVINNOR,
KÄNDA OCH OKÄNDA

NORRLANDSNÖJEN,
FÖRR OCH NU

—I DETTA N:R

SPECIALFOTO
FÖR IDUN
G. RYDE

K R Ö N I K A

OM ORÄTTVISA JÄMFÖRELSE, DÅLIGA TRÄDGÅRDSMÄSTARE OCH DEN NYA KVINNAN.

NÄR JAG I SKRIVANDE STUND tänker på Hälsingland, blir jag lika orättvis mot det närvarande, som den konservative gamle gentlemannen, när han yrar om sin ungdoms tid. Som är så utomordentligt framstående jämförd med vår tid, lika framstående som hans ungdoms kvinnor äro, jämförda med vår tids platta fruntimmer.

Hälsingland är för mig vårens och sommarens land. Bra orättvist att jämföra sommarens gyllene ängder med stadens grå November!

Men jag känner bara Hälsingland från dess sommarsida, då hela landskapet står smyckat till bröllopsfest.

Över röda, blå och gula blommor vifta hundlokornas vita brudslöjor, älvarna dansa, forsarna sjunga, men de stora gårdarna, i Sveriges väl vackraste byggnadsstil, sova i solskenet. Gammelstugan står oftast tom, med de målade gardinerna nedfällda bakom blyinfattade fönster. Smäckra brokvistar, vackert utskurna, giva de mörka timmerväggarna ett stänk av nyckfullhet, av koketteri.

Över höjderna flyga molnuggor och längst bort tona de blå bergen.

Jag äger ett litet torp uppe vid en fors av Ljusnan. Flottningskarlarna vandra längs min strand med båtshakar på axeln, annars aldrig en människa. Forsen sjunger för oss natt och dag, miljontals klampar fraktas ned för älven; i solskenet blänka de som guld i det blå, men i gråväder dunka de mot varandra med då av trumvirvar.

Mitt emot min stuga, tvärs över älven, är en timmervälta och när timret rullar ned låter det som om Tor körde med sina bockar över kullriga berg.

Kossorna klättra som råbockar uppför branterna, fåren balansera på sina små klövar på smala spänger över myrjord, där hjortronen lysa som bärnsten. Skällorna pingla och ljudet föres genom en luft, som darrar av värme, till mig, där jag ligger på min ägande backe, under min ägande björk och stirrar lycklig upp i min ägande himmel.

Var det någon som sa' någonting om myggor?

Lika litet som den konservative gamle gentlemannen minns något av sin ungdoms älskades små defekter, lika litet vill jag tala något om mitt sommarlands visserligen obetydliga men icke desto mindre ganska plågsamma skönhetsfläck. Ifråga om Hälsingemyggen ber jag att få iakttaga tystnad.

*

För att få plats som maskinist fordras det att man förstår sig på maskiner, för att bli antagen som silverrävsskötare fordras anlag för silverrävsskötsel, för att få anställning som trädgårdsmästare fordras handlag med växter.

En maskinist, som visserligen håller maskinen snygg utanpå, men inte begriper

ett dugg av dess innanmäte, blir nog inte långvarig på sin plats, en silverrävsskötare som skrämmer sina silverrävar från vettet, en trädgårdsmästare som rycker upp sparrisrisen med ogräset, julrosorna med maskrosorna, lära inte någondera, hur fina betyg de än månne ha, få kvarstå i sin tjänst. Det väsentliga för en arbetare, vilken som helst, är väl kunskapen om, intresset för, kärleken till arbetet.

Den som inte har kunskap om, intresse för och kärlek till barn skall icke syssla med barn. Ändå mindre med små barn.

Jag läser i dagens tidning om en överlärare, som ryckt mössan av en pojke så håret följt med, under utropet: har du inte vett att ta av dig mössan.

Var det en stor drummel, som med flit och på självsvaldigt trots behöll mössan på i lärarens närvaro? Nej.

»Brottslingen» var en liten nioåring av nervös läggning, som gråtande av förskräckelse över att vara inkallad på överlärarens expedition, glömde att ta av sig mössan!

Efter det att läraren slitit av mössan och en stor hårlock fattade han barnet i armarna och behandlade honom så hårdhänt, att han fick blånader på kropp, armar och ben.

Läraren medger i huvudsak vad som förekommit, men anser att den behandling gossen undergått blott är rättvis äga.

Jag vet inte vad rätten kommer att tycka. För min del anser jag, att den barnalärare som kallar misshandel — utförd, få vi hoppas, i besinningslös vrede — för rättvis äga, är lika olämplig i sitt yrke, som en trädgårdsmästare, som i ilska rycker upp plantorna och trampar på dem, bara därför att de icke äro precis sådana, som han väntat sig.

Jag vill citera ett yttrande av rektor Johan Hertzberg:

All uppfostran måste börja hos uppfostraren. Den kan överhuvudtaget icke börja förrän uppfostraren börjat uppfostra sig själv. Och han bör helst ha hunnit ett litet stycke på väg. Annars blir uppfostran i bästa fall endast en vetenskap. I värsta fall en rutin, ett metodiskt yrke.

Alltså: uppfostraren måste göra början med sig själv. Han måste öva sig i kärlek, ödmjukhet, ansvars känsla och omtanke. Icke minst omtanke. Ty det finns ingen gräns för den omtanke, som behövs. Förstånd förslår inte.

Hur sant är icke detta! Var och en som utövat uppfostrarens ansvarsfulla kall vet, vilka djup av kärlek, ödmjukhet och omtanke krävas för att rätt utöva denna gärning. Vilket tålmod och vilken självbehärskning.

Till den uppfostrare som skyller sina förloppningar på sitt häftiga lynne skulle jag vilja säga: Hur kommer det sig, att ert »häftiga lynne» alltid söker sig utlopp över de svaga, de försvarslösa? Om ni lider

av ett obändigt lynne — för övrigt en beklaglig lynnart för en uppfostrare — hur kommer det sig, att ni inte då överfaller med hugg och slag t. ex. er närmaste överordnade eller hans maj:t konungen?

Det är en egenart hos folk, som är »så häftiga att dom inte vet vad dom gör», att dom vet alldeles utmärkt bra vad dom gör, så snart det är en starkare närvarande. Då hålla de sig nämligen lugna.

*

I Tyskland har en tidning intervjuat ett stort antal damer angående deras ställning till de moderna långa kjolarna.

Alla de tyska damerna svara med en mun, att kjolarna äro fula, osympatiska, opraktiska, olämpliga och att de för egen del aldrig kommer att draga dylika plagg uppå.

Under tiden erkänner man i Amerika, att de långa kjolarna redan äro ett faktum. Och inte nog med det. Under de smala midjornas och de långa kjolarnas påverkan ha de unga damerna börjat gå och stå och tala som sina mammor (när dessa voro ändå yngre än nu, d. v. s. så där en tjugu, trettio år bakåt i tiden). De låtas vara okunniga och oskyldiga, vädja till mannens hjälp, näpet och kokett, och det påstås t. o. m. ha gått därefter, att man söker blåsa liv i den gamla föreställningen att en kyss är liktydigt med ett frieri!

Sålunda skulle smala midjor och kjolar som sopa golvet ha rent psykisk verkan. Den sportande unga flickan försvinner med de knäkorta kjolarna, kamratskapet mellan män och kvinnor efterträdes av ljuvt koketteri och chevaleresk nedlåtenhet. Korsetten hägrar icke längre i fjärran, den är här.

— Aldrig i livet kommer jag att snöra in min kropp eller gå i långa, hälsovådliga kjolar, ropar läsarinna.

Ack, ack, vi skola nog böja våra nackar, nu som förr, under modets ok och vi skola säkert, nu som förr, ha djärvheten att påstå att oket inte bara är ljuvt utan vackert. Vi skola med leende säkerhet bära upp våra släp och tränga ihop våra midjor och vi skola alla med en mun förklara, att nu först är vi riktigt förtjusande.

Och vi komma att förneka, att vi någonsin funnit behag i det enkla och sportiva, raka modet, med den obefintliga midjan vid knäna.

Jag tror i alla fall att jag håller med den manliga filosof, som hävdar, att en karl egentligen är otrogen alldeles i onödan: tack vare kvinnans nyckfullhet och oberäknelighet äger han i var kvinna ett helt harem. Ty varje dag är kvinnan ny.

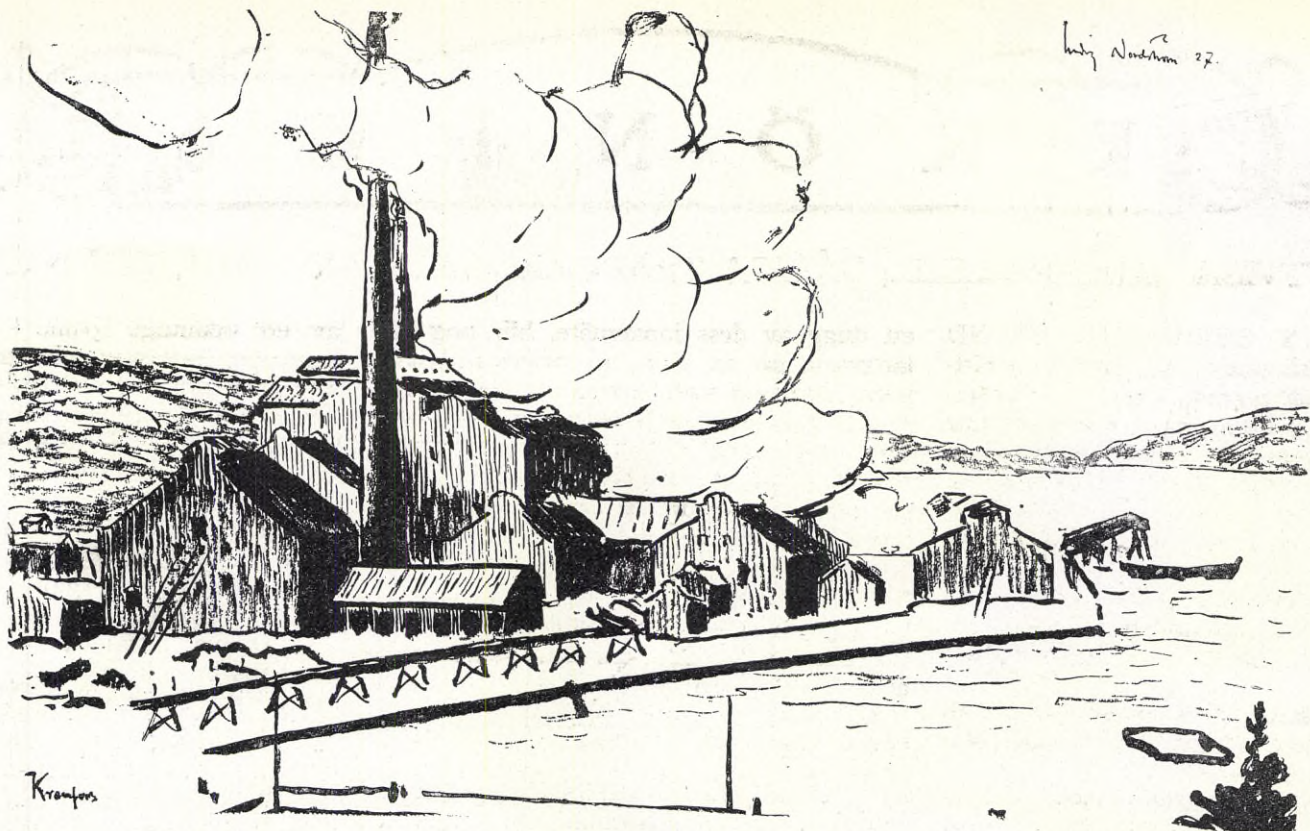
Vagabonde

Både kameran
och filmen
bör vara
av märket

 KODAK
EASTMAN KODAK COMP.

Alla fotografiska artiklar,
framkallning & kopiering genom
HASSELBLADS FOTOGR. A.-B.
Göteborg - Malmö - Stockholm

Ludvig Nordström 27.

NORRLAND — VÅRT NYA BERGSLAGEN

AV LUDVIG NORDSTRÖM.

I.

DET ÄR SIG LIKT ÖVERALLT. FÖR en del år sedan hade jag resällskap mellan Monte Carlo och Marseille med en sydfransk adlig godsägare, och vi blevo vänner tack vare gemensam beundran för den sydfranska landsbygdens klassiska moderna skildrare (icke i roman-form) Joseph de Pesquidoux. Och min nyförvärvade vän sade:

— Bry er inte om Paris! Det är inte Frankrike.

Ännu tidigare hade jag vistats någon tid i »The five Towns» i norra England, där man gör porslin, och blivit god vän med en del gubbar där. De sade:

— Bry er inte om London! Det är inte England!

Och när jag årligen kommer upp till mitt gamla Norrland, så möter jag ideligen gamla vänner, som säga:

— Bry dig inte om Stockholm! Det är inte Sverige!

Men säga de, att Norrland är Sverige? Nej, det göra de inte.

Vad säga de om Norrland då? Ur den synpunkten. Ingenting.

Därför måste jag göra det, och jag säger, så kort och enkelt jag kan: Norrland är vårt nya Bergslagen.

II.

Nu är ju Idun en damtidning och allt det där, så jag ska inte gå in på siffror. Inte ens på så mycket fakta. Mera på allmänna saker, kaffereps-saker, om jag så får säga. Av ren artighet, ty jag har stor vördnad för könet.

Och därför säger jag: Norrland är vårt nya Bergslagen,

1) emedan det bär Sverige i våra dagar, som Bergslagen gjorde det i våra fäders;

2) emedan det är och förblir lika okänt för Stockholm och hela det s. k. bildade Sverige som Bergslagen alltid förblivit;

3) emedan det, som natur, är Bergslagen, bara i förstorad skala, och

4) emedan det eftersträvar att få det gamla Bergslagens allmänna materiella och and-

liga karaktär, d. v. s. bli Sveriges stora brukscentrum.

III.

Tänk er nu! Vi ha Dalälven, Ljusnan, Indalsälven, Ängermanälven, Umeälven och Luleälven samt Torneå och Muonio älvar för att bara ta de största. Jämför dem med Svartån, Arboga-ån etc. Och jämför sen Mälaren och Bottenhavet. Då ha ni redan ett mått på skillnaden mellan det gamla och det nya Bergslagen.

Ta sen malm och skog! Tänk på gruvorna i Mellan-Sverige och sedan på Kiruna, Malmberget, Gällivare, numera Boliden o. s. v. Ta ytvidden på skogarna i Mellan-Sverige och i Norrland, och tänk sen efter, så det gnistrar!

Vad betyder denna skillnad?

Att det gamla Bergslagen bar Sveriges första storhetstid, som nådde till München ungefär, medan det nya Bergslagen bär Sveriges andra storhetstid, som når över hela klotet.

Det gamla Bergslagen betydde Skeppsbro-adeln i Stockholm, det nya Bergslagen har betytt Wallenbergarna och betyder nu Kreuger. Allt annat att förtiga.

IV.

Man brukar säga, eller rättare jag har ofta hört sägas:

— Norrland är verkligen ett högst intressant landskap!

Norrland är åtta landskap, fem landshövdingedömen, tre eller åtminstone två och ett halvt stift, tre nationer och 50 proc. av Sveriges utrikeshandel.

Tre nationer? Precis. Svenskar, lappar och finnar, utom — sörlänningar!

Man kan därför i Norrland säga både Fan, Jumala och Pärkele! Vartill kommer eller förr i världen kom: Skåning, som betydde detsamma och innefattade övriga Sverige.

Och nu skall jag berätta nånting om Norrland, som är värt att minnas. Det hände mig själv, så att jag kan berätta det, men det har hänt många fler i Norrland.

Det var, när jag var pojke i skolan och vi kommo till Svenska Historien. Jag läste och jag läste. Där fanns Uppland och där fanns Sörmland, där fanns Dalarne och Västmanland och Närke och stänk av Värmland, där vimlade av Östergötland och Västergötland, av Småland, Halland, Bohuslän och Blekinge, och Skåne bredde sig vitt som deg — men hur jag läste och läste, Norrland, det fanns där inte!

Och vad hände?

Att ju mer Svensk Historia jag läste, desto mer försvann Sverige i fjärran. Sverige blev en sak, Norrland en annan. Norrland hade ingen historia. Norrland var inte med.

Jag slängde Svenska Historien. Den angick mig inte. Jag övergick till Världshistorien, och där blev jag.

Där återfann jag vid mognare år — Norrland!

Norrland, skogarnes, sågarnes, älvarnes, malmens, kraftverkens Norrland — det var det världshistoriska Sverige.

Sverige för övrigt, det var en detalj.

Det är en historia att begrunda för övriga Sverige. Så skapades mycket av den norrländska »nationalismen». Den upplevelsen låg även bakom Pelle Molin och Olof Högberg.

Nu, när Sverige börjat upptäcka Norrland och när Norrland börjat fyllas av »sörlänningar», har den nationalismen spelat ut sin roll.

Men vad är Norrland nu? Jo, detta.

V.

Jag föll just i dag på en artikel i Times' »Literary Supplement» om en bok, kallad: »Polar-regionerna i det 20:de seklet. Uppäckter och industriell utveckling.»

Och i den artikeln läste jag följande ord:

»Man får av denna bok klart för sig, att det är i Europas polartrakter, som seklets största framsteg blivit gjorda, och berättelsen om det arktiska Sverige, med dess väldiga rikedomar av vattenkraft, är särskilt intressant. Sedan år 1900 har vid Kiruna-gruvorna

Ill. av författaren.

(Forts. sid. 1343.)

Hustrun i nybyggerhemmet.

Varje gång hon är i mina tankar ser jag henne sådan hon stod i dörren till det lilla torvtiga nybygget på andra sidan gränsljällen mellan Lappland och Jämtland, en högrest kvinnogestalt med det rågblonda håret delat över en fri och öppen panna, en lugn, moderlig värdighet i sina rörelser och klara, blå ögon med den sikt som blicken över de stora vidderna skänker. Hon var som direkt stigen ur någon av de gamla kämpasagorna, där hon stod med två småpojkar hängande vid kjolen, och detta intryck förstärktes av de vitbrända fjällen, av sjön som gick mörk under en nordlig vindkäre och av de jagande molnen över den lilla grå timmerstugan.

Hennes namn var Syna, och omständigheterna gjorde att jag fick en inblick i hennes liv och gärning, icke präglade av några stordåd, men av den pliktrohet, den glädje åt livet och den kärlek till arbetet som utgör så många av de norrländska kvinnornas andliga ryggrad. Hon var en av dem, vilkas betydelse ligger i att vara maka och mor och att fylla denna uppgift på ett sådant sätt att snöstormarna aldrig sopa igen spåren efter dem.

Ty vad är deras liv annat än en oavbruten kamp mot en hård och ofta fientlig natur. Kan stadsbon fatta hur det är när fjällstormarna råka i raseri, när snön ligger i meterdjupa drivor och alla spår sopas igen som leda till människornas boningar? När kölden knäpper i knutarna och stolarna måste flyttas ifrån timmerväggarna för att man icke skall frysa fast där man sitter. Är det icke ett storverk att då kunna hålla modet och humöret uppe och att lugnt sköta sina dagliga sysslor, fast man vet att isoleringen kan betyda umbäranden och svält.

Nybyggaren och hans hustru måste i sin primitiva tillvaro lita helt och fullt på sina egna krafter. De måste vara sina egna båtbyggare, jägare, skomakare och vävare, de få icke stå handfallna inför livets svårigheter, icke vända sig till andra för att få hjälp. Och stugan, som ligger där så liten och grå på fjällslutningen, omgiven av sina magra tegar, den är en av civilisationens sista utposter, en gränsvakt mellan kultur och vildmark. De som leva sitt liv där, måste värja och skydda den mark de utnyttjat. Vildmarken lurar på de små tegarna, och är man icke på sin vakt,

slår den till med rovdjurstassen. Det är de tidiga, smygande frostnätterna som svartbränna kornet, ogräsrevorna som hota att förkväva sådden, rovdjuren som stryka kring fjällorna och vårens häftiga slagregn som förstöra hjortronblommen.

Jag såg Syna gå upp med solen för att hjälpa till med skördearbetet, jag såg henne ligga framstupa i potatislandet och plocka bort allt ogräs, ty potatisen är en av nybyggarens viktigaste näringskällor, jag såg henne karda och spinna, mjölka kon och getterna, sy kläder åt barnen, och ändå tycktes hon aldrig ha bråttom. Det följde ett sådant välgörande lugn med denna högresta kvinna. Aldrig hörde jag henne heller säga ett otåligt ord åt barnen, de käcka små parvlarna som tumlade om på golvet i sina mjuka lappjåxor. Hon fjäskade icke med dem i onödan, men det fanns en strålande ömhet i hennes blick som sade mer än ord. Det fanns icke en bekväm stol i stugan, ingen byrå, inga prydnadsföremål, endast det allra nödortvigaste bohaget, hopsnickrat av nybyggaren själv, och en hemvävd vepa över fällbänken. Och ändå tror jag mig knappast ha varit i ett hem som utstrålat en större hemtrevnad. Det berodde väl på atmosfären därinne, på den harmoni som Syna förstod att sprida omkring sig, och på den naturliga gästfrihet, ett gammalt nordmannaarv, som hon utövade mot främlingen. Jag såg henne under den tid, då tillvaron är ljusast för nybyggaren, den korta sommartiden, men jag kunde dock ana vad vintern häruppe betydde. Jag visste att hon en gång under mannens sjukdom ensam och utan knot burit den gemensamma bördan, och att det var hennes starka personlighet man litade sig till när bekymren blevo övermäktiga.

Det synes mig att en sådan kvinnas gärning, fjärran från allt det som människorna nämna trygghet och bekvämlighet, är värd sitt pris. De få icke sina namn inristade i hävderna, man vet knappast om deras existens, men deras minne fortlever i de barn de fostrat, i de män som en gång skola fortsätta kampen, och när jag ser de små grå stugorna på fjällslutningarna, tänker jag i främsta rummet på de kvinnor, vilka där övat sin tysta, men för fosterlandet så betydelsefulla gärning.

Gurli Hertzman-Ericson.

En bröllopsresa i vildmarken.

Nu skulle jag nog kunna berätta gripande skildringar ur ensamboende lärarinnors liv och hur det förrinner i djupa skogars sköte, eller om ödebygdens skrämmande spöke som gastkramar lappsjuka själar, men varför göra det? Nu i november är det ju mörkt och kallt överallt. Man behöver ljusglimtar — — —

Vi sitta bredvid varann framför elden, prästfrun och jag, och hon berättar om sin kärlek, som en gång drev henne upp hit.

— Du vet hur lycklig jag var den dag, när hans brev kom — jag minns ännu hur det började: när vill du lämna lustgården med alla de fagra blomstren, de saftiga päronen, de lockande persikorna, mjuka som dina kinder? När vill du utbyta ditt paradiset mot rovorna, pörtvrån och lappmarksvedermödorna vid polcirkeln?

Färden till mitt nya hem, sedan järnvägen tagit slut, gick ej över rosor. »Allt måste gå», det är lappmarkens första och sista budord. Vill man inte lära sig det, då är det bäst att vända med detsamma. Till den lilla kyrkbyn, vars namn inte ens fanns upptaget på generalstabens karta, fingo vi från stationen vandra nära nära fyra mil med våra ryggsäckar. Några män från byn hade gått oss till mötes för att bära de tyngsta bördorna. Inte förrän fram emot hösten sedan snön fallit skulle vi få godset, som stod i ett skjul på stationen. Vi måste vänta på slädföre. Männerna hade tagit så tunga bördor, att endast välviljan och kärleken till den unge prästen kunde ge dem bärkrafter. På mig tittade de som på ett ofarligt djur, och när vi vandrat någon timme frågade den enda svensktalande från byn, om jag trodde mig om att kunna trivas på en plats, där lapskt, finskt och svenskt möttes?

— Ack ja, jag trivs överallt. Å, vad mina fötter redan gjorde ont, och så trött jag var! Vägen, nej, sådan fanns inte, som skulle föra till det egna hemmet, bestod av en oändlig, mjuk, vattensjuk myr.

— Trivs överallt? Då ä' ho' som ett kreatur, för ta' ä ko' och le' henne ur fåhus te fåhus, och ho trivs lika bra överallt.

Det började ösregna, som om vi hade haft en upp- och nedvänd sjö över oss. Mitt linneombyte i säcken började mer och mer genomblötas.

— Akta dej, så du inte blir våt, varnade min man med öm ängslan.

— Ingen fara, för det har jag redan länge varit! Kjolen snärjde sig om benen och fastnade, som om den varit klistrad på insidan. Strax före midnatt kommo vi till en sjö. Vid stranden låg en båt nersjunken, fylld av vatten. Männerna gjorde sitt bästa att tömma den. Bröllopsnatten var redan långt skriden innan vi kommo till andra sidan sjön. Där vidtog en vegetation, mest liknande en urskogsdjungle. Min kjol sönderrevs, och röda bitar markerade vägen efter oss liksom för en schnitzeljakt. En timme efter midnatt voro vi framme, döds-trötta. Jag hade färdats dagar och nätter och liknade mer en urvriden trasa än en brud. — Förlåt att jag fattar mig så här kort, men vi ha ju så mycket att prata om!

D E M Å N G A . . .

S T O R A N O R D A N L A N D E T

Efter en kort stund — klockan var omkring fyra — väcktes vi av en nigande flicka, som byborna skickat efter ända från »järnvägsstaden», för att vi skulle bjudas på kaffe riktigt herrskapsmässigt. Hon berättade, att hela backen utanför var full med folk, som väntade på att få se oss. Ja, somliga hade kommit redan tidigt dagen förut. Där stod bl. a. två brudpar, som väntade få vara de första, som vigdes av den nygifte prästen. Barn skreko i väntan på dopet, och från en fjällstuga hade ett lik kommit. Några lappar stodo utanför dörren, upplyste hon vidare, de väntade på att få se prästfrun klä sig.

— Förvåna dig inte över någonting, sade min make som drog på sig prästdräkten, och så fingo de komma in och bevittna min »lever».

Det var morgonsvalt därute med sol. Nattregnet glimmade i klara droppar, och en vid himlapell var spänd över oss, då vi kommo ut, sedan jag väl fått mina dävnkläder på mig i mångas närvaro. Vi möttes av ett brudpar, som föll på knä på en grästuva och medan solen steg i all sin prakt, vigdes de samman för att sedan färdas hem, kanske längre än vi och på ännu besvärligare vägar — — —

När jag nu läser i tidningarna om hur ni gifter er därnere, kyrkbröllop, middag på Royal, resa till utlandet, då tänker jag ofta på de vida, sumpiga myrarna häruppe, över vilka inte en gång spänger äro utlagda. En fattig gumma kom på kyrkbacken och gav mig några potatis sedan förra året — de blevo vår första frukost — en festmåltid, förstår du. — Ja, jag förstår —
Julia Svedelius.

De gamla bondkvinnorna.

Här och var i de norrländska landskapen, i Ångermanlands älvdalar och i de breda jämtbygderna, kan man ännu få se en gård över vilken det förgångnas ande susar. Väderbitet röd eller grå vittnar den i byggnadsstilen om gammal god bondekultur, någon okänd bygdekonsnär har kanske i dörrstycket över ingången snidat en blomsterslinga, över taket skuggar kanske en väldig rönn eller hägg med sekelgamla rötter i jorden. Kyrkböckerna förtälja om dessa gårdar och hemman att de i århundraden gått i arv från Lars Månsson till Måns Larsson eller vad bönderna där hetat. Och i de gamla protokollsböckerna återfinner man dessa bönder som kyrkvårdar och nämndemän, deras bomärken — i senare tider namnteckningar — äro knutna vid kyrkstämmobeslut och andra handlingar.

De stå kvar som namn i sin sockens historia, men om deras kvinnor ser man inte mera än att de äro kyrkobokförda som mödrar till de söner, som ärvt fädernejorden. Men man vet likväl ganska mycket om dem.

Bonden sådde linet, men det är en lång och ganska mödosam väg från denna lilla växt med de spensliga stjälkarna och de vackra blå blommorna till den fina snövita väven, som särskilt i vissa Ångermanlandssocknar vittnade om kvinnornas mästareskap i linspånad. Och från den fetulliga fårflocken till vadmalsväven, som måste stampas så tät och tjock att den förmådde

skydda gårdens karlar i en gnistrande trettiograders köld.

Och alla de steg som trampades för att hålla huset i välmakt, först och främst inåt och därigenom utåt, de vägde nog upp stegen till kyrkvårds- och nämndemansbänk.

Om man nu tänker på allmogekvinnan i de båda grannlandskapen Ångermanland och Jämtland, företer hon, liksom folktypen för övrigt, vissa olikheter. I Ångermanland, linblommans, laxens, de vita forsarnas och de mörka bergens land, är själva naturen trängre och hemlighetsfullare, och därför har det innerst i själen hos älvdalarnas kvinnor funnits något skyggt, ådraget, som hindrat dem att växa ut till den målmedvetenhet och självsäkerhet som utmärkt deras jämtländska systrar. Men hos Ångermanlands bondkvinna har det ofta med åren framträtt en blid värdighet och ett religiöst betonat känsloliv.

I Jämtland, där det ännu finns kvar något av gudasaga — man erinrar sig ortsnamn, i vilka det ingår Tor, Oden och Frö — där fjällblåsten fläktar ned över de stora öppna bygderna kring Storsjön, och där det lever bondesläkter, som räkna sin härstamning från hövdingar och småkonungar, har det i de gamla bondehemmen funnits en särdeles ståtlig kvinnotyp.

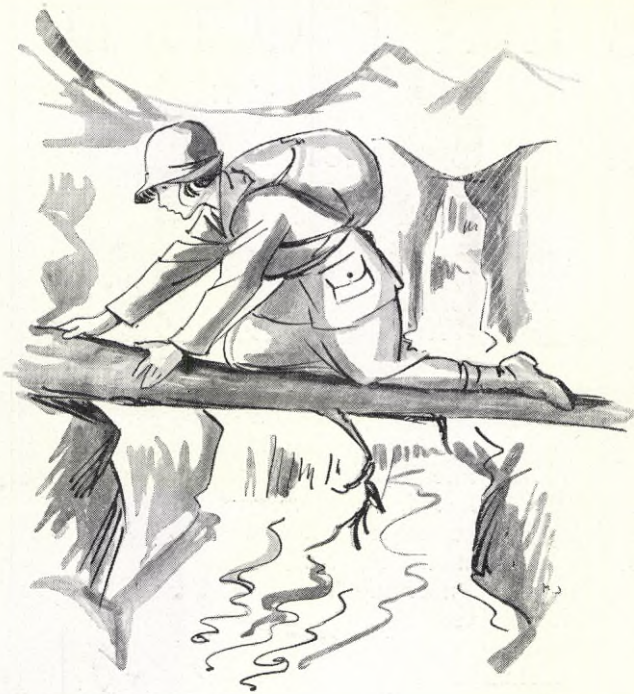
I förra århundradet, tills på åttio- och början på nittioalet, använde jämtkvinnorna till innebruk, något olika för gifta och ogifva, en huvudbonad som kallades »plagget» eller »plägge». Det bestod av en svart duk, som virades eller knöts på ett konstrikt sätt, så att den bildade som en turban över hjässan. Jag minns från min barn- dom i Jämtland, hur denna egendomliga huvudbonad kunde uppbäras på ett sätt som gjorde den förnämlig av de stora gästfria bondgårdarnas husmödrar. Den skilde dem från herremännens kvinnor, t. ex. prästfrun och länsmansfrun, men det var nog djupast stolthet som kom dem att betona skillnaden.

»Jämtplägge» blev så småningom alldeles bortlagt, barnen i de förmögna bondehemmen fingo uppfostran, och rummen möblerades på herrskapsvis, ibland med både piano och sidenmöbler. Men husmodern ville varken bära hatt eller heta fru, åtminstone ej i sin gård och sin by. Hon arbetade i vardagslag som släktens kvinnor före henne gjort, hon åt vid samma bord som sina tjänare, de fingo kalla hen-

Iduns kvinnoklubb

hade vid sitt senaste samkväm glädjen se två scenfavoriter hos sig. Skådespelerskan fröken Olga Andersson reciterade modern lyrik och framförde en saga av Andersen och operasångaren Knut Öhrström sjöng romanser och operaarior — allt till auditoriets oförställda förtjusning.

Nästa gång sammanträder Idunklubben — för sista gången före den avslutande julfesten — torsdagen den 28 november kl. 8 em. Därvid hålles föredrag av författarinnan Gurli Hertzman-Ericson om »Franska revolutionens kvinnor».

ne vid förnamn som seden varit, och hon bar rakryggad sin huvudduk av tjockt siden.

Men detta bottnade nog i en stolthet som kände, och även ville framhäva bondkvinnans värde.

De gamla gårdarna — antingen de ligga högt uppe i en ådal med en rinnande älv i djupet och bergens skuggor nära inpå sig, eller med en friare utsikt åt de blå och vitstrimmiga fjällens jättekullar — — — Deras kvinnor äro mestadels glömda, och kyrkböckerna berätta endast om hur de fört släkten vidare, men vi veta ändå att deras gärning har bevarat så mycket mera än själva livet åt eftervärlden.

Gustava Svanström.

— över fyra sjöar och två fjäll — — —

— — — grasserade här bland barn och stora, fick jag ett sådant där tokigt lov, du vet, som man liksom ingen nytta har av, på nära tre veckor, så att terminen blir framskjuten, så att vi inte slutar förrän sista juni.

Och se'n vet jag inte hur jag ska komma hem till Strömsele. Jag ska över fyra sjöar och två fjäll innan jag kommer ner till Stor-Uman, och det är mycket sen vår i år och antagligen äro sjöarna just nu i det ljuva tillståndet, att de varken bär eller brister, och fjällbackarna äro som värst stormodiga och forsiga och bråkiga av sig.

Sjöarna äro väl så, att de inte ens bär en sån fjäderlätt varelse som jag, plus rygg- säck, mycket mindre då bärarn min. Och över fjällbackarna få de väl hugga granar och jag får väl krypa över, feg och yr i nacken som jag är då — du skrattar nog och tänker på hur styv Strömsele-Lena var att gå balansgång på bom högt uppe — men du skulle känna hur det känns när det vitbrusar under en.

Jag har gjort en garderob i dag, må du tro, i kammarn min och jag sitter och fröjdas av dess åsyn tillika med det röda solnedgångsljuset (eller är det soluppgångsljuset, jag må inte veta!) Det är ett på natten, och jag tyckte, att den liksom kröp ned ett tag bakom de långa, släta blåbergen på andra sidan Abborrträsket, men nu sitter den där igen och tittar på mig och min kammare och förundras storligen åt min stiliga garderob. Jag fick tag i en låda med ovanligt rent trä i, här på vinden, dit jag med fara för eget liv klättrade

Ill. M. Synnergren.

(Forts. sid. 1346.)

SENFÖDD MEN OMHULDAD

DEN NORRLÄNSKA HEMSLÖJDEN.

NORRLAND ÄR MOTSATSERNAS land. Det Norrland Olof Högberg skildrat i Den stora vreden tycks inte ha många beröringspunkter med Ludvig Nordströms Stor-Norrland. Och ändå finnas de båda. Även när det gäller norrländsk hemslöjd får man dessa vitt skilda uttryck för Norrland i tankarna. Hemslöjden däruppe är rik och skiftande, den visar utpräglade karaktäristiska drag, som ofta äro varandras fullständiga kontraster. Det är svårt att sammanfatta historien om hur den norrländska hemslöjden väcktes till liv i några korta ord. Rörelsen började omkring sekelskiftet och den innehåller mycket mer än som kan framföras i en redogörelse för rena fakta. Bakom framgången och det målmedvetna arbetet ligger den ideella tron på en idé, som krävde personliga uppoffringar i stor utsträckning. Alla den norrländska hemslöjdens föregångare arbetade utan tanke på timlig erkänsla.

De första hemslöjdsföreningarna kommo till i Jämtland och Norrbotten. Till Jämtlandsområdet kan man räkna Härjedalen och Västerbotten är nära förbundet med sitt grannlandskap Norrbotten.

Snart följde Ångermanland och Medelpad, Hälsingland med flera olika, mycket livaktiga föreningar och Gästrikland.

Här må nämnas några av hemslöjdens mödrar i Norrland, alla ha vi inte kunnat få med. Fru Stina Rodenstams verksamhet för hälsingelöjden är nu riksbekant och i samma landsända började fru Bricken Gyllenhammar sitt verk. Fru Rodenstam blev sedermera statens instruktis för hemslöjd, och det är ju talande nog.

I Norrbotten har fröken Anna Gustafsson, som nu dragit sig ifrån arbetet, utfört en pionjärgärning med biträde av fröknarna Elin och Lotten Johansson.

I Västerbotten upptäckte fru Emma Andelius en hemslöjd, som ingen haft en aning om. Det var de s. k. bundna korgarna, en mycket förnämlig hemslöjdsprodukt, som vunnit stadgat rykte för konstnärlighet.

Fru Anna Fahléns namn är för alltid förbundet med det ångermanländska linets härliga renässans.

Då man tänker på jämtslöjd, falla ett par namn ovillkorligt på läppen. Det är landshövdingskan Ellen Widéns och systrarna Agnes och Brita Ericsons.

Medelpads hemslöjd är välbekant för sitt vackra framträdande på Sundsvallutställningen 1928.

Gästriklands hemslöjd har haft verkliga främjare i fröknarna Hedvig Ulfsparré, Sigrid Göransson och fru Lisa Hedberg.

Det är en rikedom vart man vänder sig i den norrländska hemslöjden. Men hur stor omväxling den än bjuder på kan man ändå finna ett visst gemensamt kännetecken, som skapar en helhetsbild. Både färgskala och motivbehandling kunna karaktäriseras som typiskt norrländska, alldeles skilda från södra Sveriges hemslöjdsalster.

Ångermanlandsslöjd i borgmästare L. Groths sommarstuga utanför Sundsvall.

Fröken Ebba Fick, föreståndarinna för Hemslöjdsförbundet, har ställt sin stora sakkunskap till Iduns förfogande angående den norrländska hemslöjden, som fröken Fick väl känner till sedan tidigare verksamhet i Norrland.

Jämtslöjden har sina underbara pinnbandspetsar och sin finnvävnad för täcken och bonader, den märkvärdiga dubbelvävnaden med de strängt dekorativt hållna mönstren. Sniljeflossan med sin mjuka yta är också typisk för jämtslöjden. En annan egendomlighet är spelmanstäckena i rosengång och deras historia är typisk nog. Till en blivande brudspikter hörde en gång i världen att väva band, som tärnorna men även spelmannen

Rya skänkt av Ångermanlands och Medelpads kvinnor i bröllopsgåva till prinsessan Märtha.

skulle få vid hennes bröllop. Om spelmannen var mycket i farten, blev det många flera band än han hade bruk för. Då hittade hans raska hustru på att hon skulle sy ihop dem till ett täcke, ett spelmanstäck. Nästa steg var upp-täckten, att spelmanstäckets blev ännu vackrare, om man vävde det helt i rosengång.

Både i Jämtland och Gästrikland förekommer guldväv, där i de tunga mörka färgerna guldråd slagits in, vilket gör en underbar, mycket förfinad verkan.

Överhuvudtaget äro de norrländska färgerna tyngre och kraftigare än söderut, även om man kan finna ljusare, mildare inslag såsom i ryorna från Gästrikland. Dessa ha också ett annat karaktäristiskt drag: palmettmönstret, som är tämligen enastående. Det starka gröna

och röda i Delsbodräkten går också igen i Hälsinglands hemslöjd.

I Härjedalens vävnader finner man ett norskt inflytande, men Gästriklands slarvtjäll (trasmattor) stå i en klass för sig. Samma landskaps pinnspetsar, som äro knutna äro också mycket intressanta.

Hälsingelinet har alltid varit berömt och Ångermanland har sin damast, som kan tävla med den mest exklusiva utländska.

Norrbottensryorna äro nästan lika uppskattade som Västerbottens bundna korgar. Den lappska ben- och hornslöjden hör också till Norrbotten, liksom i stor utsträckning näverslöjden. Koxorna (drickskoppor) och vrilarna äro från Ångermanland. Vrilarna med sina bisarra former skulle kunna tjäna som exempel på den primitiva människans herravälde över naturen. De ha förfärdigats av de utväxter på björkarna, som uppkommit genom någon parasitär insekts styng i barken. Om man holkade ur den utväxt, som uppkom och polerade den, fick man ett slags skål, oregelbunden i formen som en barockpärla, men fullt användbar och dessutom mycket dekorativ. Den inneboende konstnärsdriften gav åt de flesta bruksföremål, som förfärdigades i hemslöjden, en viss dekorativ schwung, som vi lärt oss uppskatta, sedan vi tröttnat på själlösa maskinprodukter.

Att Västerbottens bundna korgar i många fall kunna uthärda jämförelse med de berömda indianska korgarna är nog ingen nyhet.

Detta är bara en antydning om den norrländska hemslöjdens rikedom. Den blomstrar som den förtjänar eller åtminstone är den på god väg mot sin fulla blomstring, understödd av många ärliga och trofasta arbetare i hemslöjdsföreningarna och ute i bygderna. Hur mycket ödebygdsromantik ligger det inte över den norrländska hemslöjden, om man vill tänka sig in i hur den uppstått och de förhållanden dess utövare arbetar under. Den är en ödemarkens blomma, ett vittnesbörd om människans outrotliga skönhetslängtan även under svåra yttre villkor.

Liptons Té
LIPTON

är och förblir
det bästa.

är världens största och
förnämsta Téfirma.

PÄLSKAPORI!

Förnämsta och största urval i Stockholm.

HAMMARS Pällsalonger, Drottning. 73 A, 3 tr. HISS
(Mitt för Ad. Fredr. Kyrkogata)

EN FÖDELSEDAGSFEST I ÅDALEN 1844

NÄR AUGUST BLANCHE FIRADE LANDSHÖVDINGSKAN.

»NORRLANDS ATHÉN» UTGJORDE, som var man vet, under den gustavianska tiden och under 1800-talets förra hälft platsen för ett utomordentligt fint, kulturellt betonat sällskapsliv, vartill man nog kunde finna maken endast i dåtidens Stockholm och Uppsala — det var dessa årtionden som verkligen gjorde Härnösand till ett ljusstrålande Athén mitt i det vidsträckta, tunga norrländska mörklandet. I en tid då film och radio ännu voro okända begrepp visste dessa människor, som ledde tonen i den lilla staden, att förjaga mörkret och tungsinnets och att skapa ett nöjesliv, som verkligen gav glädje för stunden och bärande minnen för framtiden.

Ett verkligt illustrert tillskott fick Härnösands och Ådalens sällskapsliv på 1840-talet, då August Blanche för en kort tid blev norrlänning. Anledningen till hans landsflykt till Norrland var kanske ej så angenäm — ett otrevligt gruff med C. J. L. Almqvist — men Blanche var den som visste att trots allt göra det glatt både för sig själv och andra. Om sin ankomst till Härnösand har han en gång berättat och den berättelsen är nog känd. Här skulle i stället en annan händelse från den celebre författarens Härnösandstid dragas fram ur gömmorna — den är nog mindre bekant.

På 1890-talet såldes på auktion i Stockholm ett manuskript av Blanche, som visade sig innehålla ett litet dramatiskt stycke som uppförts i Härnösand år 1844. Den flitige litteratören Birger Schöldström tryckte av pjäsen i tidskriften »Hvad Nytt från Stockholm» 1896 och efter denna källa må några ord nämnas om dess innehåll och om det celebra tillfälle då den spelades.

Landshövdingen i Härnösand hette den tiden Fredrik Åkerman och hans maka Henriette Benedicks hade den 27 februari 1844 att fira sin 28:de födelsedag. Den unge vice häradshövdingen Blanche var givetvis vän i detta hem där vitterhet och konst livligt omhulldes, och för att riktigt fira den unga landshövdingens sammanskrev han det lilla stycke som här är på tal. Bland dem som åskådade hans snillefoster befunno sig bl. a. familjerna biskop Franzén, borgmästare Westman, konsul Kempe, rådman Sjödin, lektor Berlin, lektor af Nordin, konsistorienotarien Sidner, handlandena Tjernberg och Lundgren.

De uppträdande i pjäsen voro häradshövding C. F. Wahlgren, magister Berlin, konsul Öhrman, mamsellerna Hedlund samt »en kontorist hos konsul Kempe». Uppförandet skedde i lagmanskan Hillbergs hus.

Och så till pjäsen: En rik sågverksägare i Ådalen vid namn Trädahl har två unga, vackra döttrar, Jeanette och Lisette. Två vice häradshövdingar och »tingsresenärer», Sahlgren och Kärpling, äro djupt förälskade i flickorna. En farlig rival är Trädahls inspektor Qvistlinder men till sist klarar Ådalens skyddsgudinna Ångermannia upp saken till allmän belåtenhet. I första akten träffa vi alltså herr patronen själv

Henriette Åkerman, f. Benedicks. Efter målning.

»Norrlands Athén» kallades en gång Härnösand — medan det övriga Norrland ännu var ödsligt och tyst blomstrade i denna stad ett rikt kulturliv; där många betydande personer levde och verkade. Denna miljö skildras här av intendenten vid Kalmar museum, fil. lic. Manne Hofrén, norrlänning och norrländsstuderad, som stannar inför ett litet graciöst divertissement i Härnösands sällskapsliv vid 1800-talets mitt, där August Blanche just då liksom i den skildrade händelsen ifråga spelade en huvudroll.

som firar sin födelsedag; en kör hyllar honom:

»Ja, söken fritt ibland patroners skara i hela ådalen från trakt till trakt. Vål femti sägar har han i sin makt, han är ej den som skogarna vill spara.

— — —
Vi önska vad alla oss gläder:
en livlig omsättning på bräder.»

Så komma i andra akten de båda friarna, vilka smickra patronen för att göra honom vek. Men när de komma fram med frieriet visar det sig, att den tillämnade svärfadern är allt annat än pigg på saken — han tror att det är hans pengar som främst locka och har för övrigt ingen vidare aktning för »skrivare»:

»En skrivare finer i kläderna skiner från morgon till kväll så putsad och snäll; är med i vart gille och drager sin kille. Han lyckan vill spana men slutar sin bana på — trallallaalla, etc.»

De stackars friarna gå sin väg och ha en del mindre vackert att säga om Trädahl. De besluta att genast lämna Norrland men vilja först ta avsked av Härnösand:

»Ja, förrn vi lämna detta land vi avsked ta av Härnösand: av Pyhlson och Langelius, Eckhell, Berlin och Sidner, Kempe, Törnebohm och bror Sjödin, assessorn och herr biskopen samt herr landshövdingen.»

Jeanette och Lisette dyka emellertid upp på scenen och lyckas — utan någon större svårighet — att förmå de stackars »tingsresenärerna» att stanna en liten tid för att se om inte Trädahls hjärta ändå skall vekna:

»Pappor kunna väl befalla, men på hjärtat rå de ej.»

Pappan har emellertid under tiden redan utsett en mera passande måg åt en av sina fagra döttrar — inspektor Qvistlinder, vilken enligt Trädahls åsikt är en hederlig karl, som förstår sig på timmer och tumning. Men denne är i en svår dilemma, han vet inte vilken av flickorna han skall välja. Så står saken då en illuster gäst helt plötsligt uppträder på scenen — självaste Ångermannia, Ådalens skyddsgudinna, som är på väg till landshövdingens födelsedagsfest. En kör av sågställare och bruksbokhållare hälsar henne:

»På älven vi skådat en herrlig syn bland fjällar och snöiga fält, och sången så underbart upp mot skyn hörs ljuda kring rymderna gällt. Se älven där öppnar sin frusna våg ur djupet sig höjer ett herrligt tåg. Vår skyddsgudinna det är som kommer att bliva oss när. Hurra, hurra, hurra! Hon nalkas denna gamla strand, hon skyddat med sin hand.»

Ångermannia är åtföljd av vitklädda, kranzbärande »genier» och hon hälsar sitt folk:

»Ja, jag är Ådalns härskarinna, från djupets salar kommen hit till Er. Mot mig här överallt ett välstånd ler, som aldrig må försvinna.»

Och hon fortsätter med några vackra strofer om födelsedagsbarnet i Härnösand:

»När hon kom hit bland dessa fjällar långt ifrån Söderns sköna blomsterstrand följde våren med till dessa hållar, glädjen blev en gäst uti vårt land.»

Innan hon beger sig till festen i Härnösand vill hon emellertid se alla lyckliga även vid patron Trädahls födelsedagsfest och hon förenar de två älskande paren, allt under Trädahls djupa bugningar. Och Qvistlinder blir alldeles utan.

Det hela slutar med en ståtlig hymn, som är riktad lika mycket till Ångermannia som till den födelsedagsfirande landshövdingenskan:

»Vål stormar kring isklädda dalar de nordiska vindarnas här, och sträv är den stämman som talar ur älvar och sjöar och skär. Men känslor dock blomma i Norden för årans och trohetens band, såväl som på sydliga jorden i solens och druvornas land...»

Så faller ridån för pjäsen och därmed är också denna lilla resumé slut. Någon stor eller betydande sak är icke detta soliga och luftiga divertissement, som liksom på lek flutit ur Blanche's penna. Men det saknar icke sitt litteraturhistoriska intresse — sålunda finnas många detaljer i stycket som senare återkomma i pjäsen »Rika Morbror» och i det odödliga »Ett resande teatersällskap». Och i alla händelser ger stycket en betagande fläkt av det »athenska» i Härnösandslivet på Franzéns tid.

MANNE HOFRÉN.

Tomtens Skurpulver

gör
köket
till

Husmoderns stolthet

"DET VACKRASTENORR

WÄIJA — ETT NORRLANDSHEM MED

KONSUL JOHN EKMAN PÅ WÄIJA, verkställande direktör i Dynäs aktiebolag, hans liv och miljö, skulle kunna vara ett brottstycke ur en roman, som gav en väsentlig del av det stora och rörliga Norrland. När konsuln första gången kom till Wäija var han en liten pojke, Wäija samhälle ett litet samhälle och Wäija gård en liten gård. Det enda som var stort var Ångermanälven, där den flöt förbi husen mellan breda slut-

Wäijas imponerande fasad sedd nere från Ångermanälvens strand.

Konsulinnan Ulla Ekman, född Böving.

Salongen med den kända Roslintavlan på kortväggen.

En av husets många konstskatter, en gammal bonad med motiv från Trojanska kriget.

tande stränder. När konsuln efter studier i utlandet på allvar kom till Wäija var han en vuxen man, som så småningom tvingade älven att låna sin storhet åt strändernas folk. Ekmans på Wäija blev ett stort namn, Wäija samhälle blev ett stort samhälle och Wäija gård blev en stor gård.

Wäija är det vackraste hemmet norr om Dalälven, har någon sagt. Själva sade vi i all enkelhet, när Wäijas fasad dök upp i en vägkrök: det finns inga planer, att det huset ligger vid Ångermanälven! På stranden ovan Medelhavets blåa vågor, men inte vid Norrlands kungsälv!

Och ändå ligger det där. Fasadens pe-

skelett älvens breda band med stockarna i kompakta klungor och, längst bortom den långa åkerrandade slutningen på andra sidan, Lågnorrlands berg under en himmel, som med gråulliga snabba moln eggat stockarna att sätta samma fart söderut. Utan att vara stockholmare av den sorten som blir röd när den får se en större skog än Djurgårdsparken, måste man i sitt slättlandshjärta erkänna, att det är en bit av det vackraste Sverige äger.

Utsikten från stora trappan är precis den yttre ram man tänkt sig omkring sågverks-pampen på Wäija. Och när man vänder sig om och går in genom den snidade ekporten

så finner man precis den ram man tänkt sig omkring konstläraren på Wäija. Och omkring hans vittberesta och i stor skala husmoderliga fru.

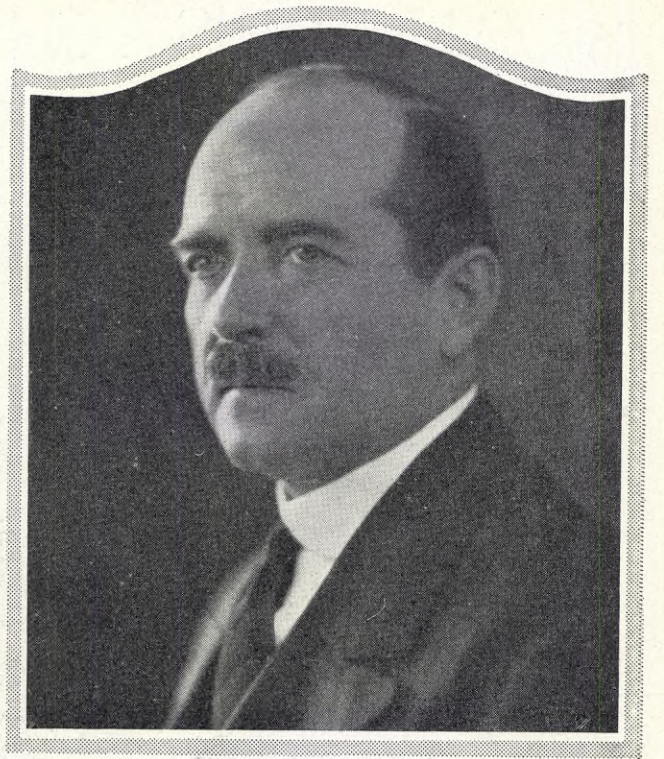
Konsul Ekman har haft den för alla konstlärare stora förmånen att kunna hitta och välja och köpa sitt hems dyrbarheter på ort och ställe, antingen det varit på Paris stora auktioner, på Londons lumpmarknad eller i Tokios antikvitetskyffen. Det i konstlärarögon kanske vackraste rummet på Wäija är stora salongen, där 1700-talets milda luft kämpar med de frostiga fläckarna genom de stora fönstren. En eventuell samlingskatalogs numro ett har där sin hedersplats. Det är Roslins kanske mest berömda tavla, i varje fall den mest allmänt kända — vi själva sågo med ohöjld lekmanaförtjusning i den mjukt högdragna damen med frisyren lika hög som urringningen är låg ett av vår barndoms mest älskade och tummade bokmärken. Över en öppen spis sitter en annan Roslintavla infälld i mörknat trä, som på avstånd ser ut som gammal tidsfrätt koppar. Och man kan verkligen se saker på avstånd i rum av Wäijasalongens pro-

OM DALÄLVEN'

RIKA KONSTSKATTER

Del av matsalen på Väija.

Konsul John Ekman på Väija.

Biblioteket på Väija.

De tre barnen Ekman målade av Birger Simonsson.

portioner. Man behöver inte, som i storsadens 3x3-salonger, gå halvvägs in till grannen för att få perspektiv på konsten.

Från stora salongen, där ett bord i 1600-talsek, två gamla bonader med motiv från kampen om Troja och en modern konstnärsgipsarbete med tunga fruktkorgar i taket litet dämpar rococons härsklustnad, kommer man in i lilla salongen. Och där råder rococon helt utan rivaler över besökarens imponerade ynnest. Mobiliserande all den grace norrländshabiten tillåter förkortar man dubbelsulornas stadiga trampande till ett sirligt trippande när man går förbi de franska originalmöblerna med mossgrön klädsel, den lilla graciösa blomliga kakelugnen och toalettbordet, som står i sitt hörn och drömmer om en tid, då rococodamer betraktade sin vitpuvdrade skönhet i spegeln ovanför de spröda figurerna i Dresdnerporcelain.

Lilla salongens 1700-tal byts i den stora matsalen mot ett lika vackert 1900-tal. En duk i glada hembygdsfärger kastar sina reflexer ut över mattan i samma varma färg-

spel, över stolarna, som stå runt väggarna och berätta hemtrevliga bruksgårdshistorier med sina blåmalade blomster på ryggsäten, och ända upp mot tapeterna. I stora fält med målade sidentapeter flyga och fladdra små vita och blå och rosafärgade fåglar och fjärilar inom en smal ram av mattskära rosor och ljusgröna blader och sträcka längtansfullt sin flykt mot de stora franska fönstren, som stänga älvens vindar ute med de tunga vinröda sammetsdraperierna, sammanhållna av förgyllda krampor, som ligga i djupa veck utåt golvet.

Själva slita vi oss, om ock ogärna, från tapeternas vackra fantasifauna och undgå med knapp nöd att låta vår bristande konstinsikt eka mellan hallens höga väggar. Platsen för ytterkläderna är arbetad med en bakgrund av gammal snidad ek och klumpigt konstfärdiga hängare. 1600-tal — säga våra betagna ögon, »en gammal Väijasnäckare gjorde det här på min order» — säger konsulns skämtsamt exakta röst. Vi ta det dock inte så hårt, i ett hem där få ting inte ha fyllt sina hundra år har man nästan rätt att känna doften av svunna tider även där den inte finns.

I konsulns stora bibliotek känner man dock absolut att doften är tidens egen. Den är närmare bestämt piprök. Vill man, kan man även här bedriva bildande konststudier, en av Zorns bästa kullor hänger på ena väggen och Karl XI blickar mörkt ut över rummet från den andra, men helst föredrar man nog att sjunka ned i en av de djupa stolarna framför brasan i den öppna spisen. Tills nyfikenheten driver en in i konsulinnans rum bredvid, där, liksom i hela huset, var sak är en utsökt sak, från den asiatiska porslinsinsamlingen på väggarna till den stora mattans varma färger.

— Tre månader på året äro min hustru och jag utomlands — en löstryckt fras från konsuln når fram till oss där vi sitta och se hur höstskymningen sakta smyger in genom fönstren och sluter sig kring rococons värilika linjer. Och meningen ger vår tankegång en riktning, som den velat ta många gånger under rundvandringen genom det storslagna hemmet: hur kan man resa bort och ut när man har det vackraste utlandet äger inom sina egna väggar? Och när man är en sällsynt populär trävarumagnat och arbetsgivare eller en erkänt älskvärd och omtyckt värdinna? I det vackraste hemmet norr om Dalälven.

B. A.

SOMMARSÅNG FRÅN FRÖSÖN

I arbetsrummet.

Wilhelm Peterson-Berger på trappan till Sommarhagen.

Sommarhagen.

När musikkritikermärket P.-B. tar sig ledigt från Stockholm och sin tidning, far kompositören Wilhelm Peterson-Berger till Frösön, där han har sitt vackra sommarhem Sommarhagen och där han förmodligen komponerat sina flesta verk, varav så många besjunga norrländsk bygd — Norrland kan alltså i tredubbel bemärkelse räkna honom som sin egen. Atelier Norden, Östersund, foto.

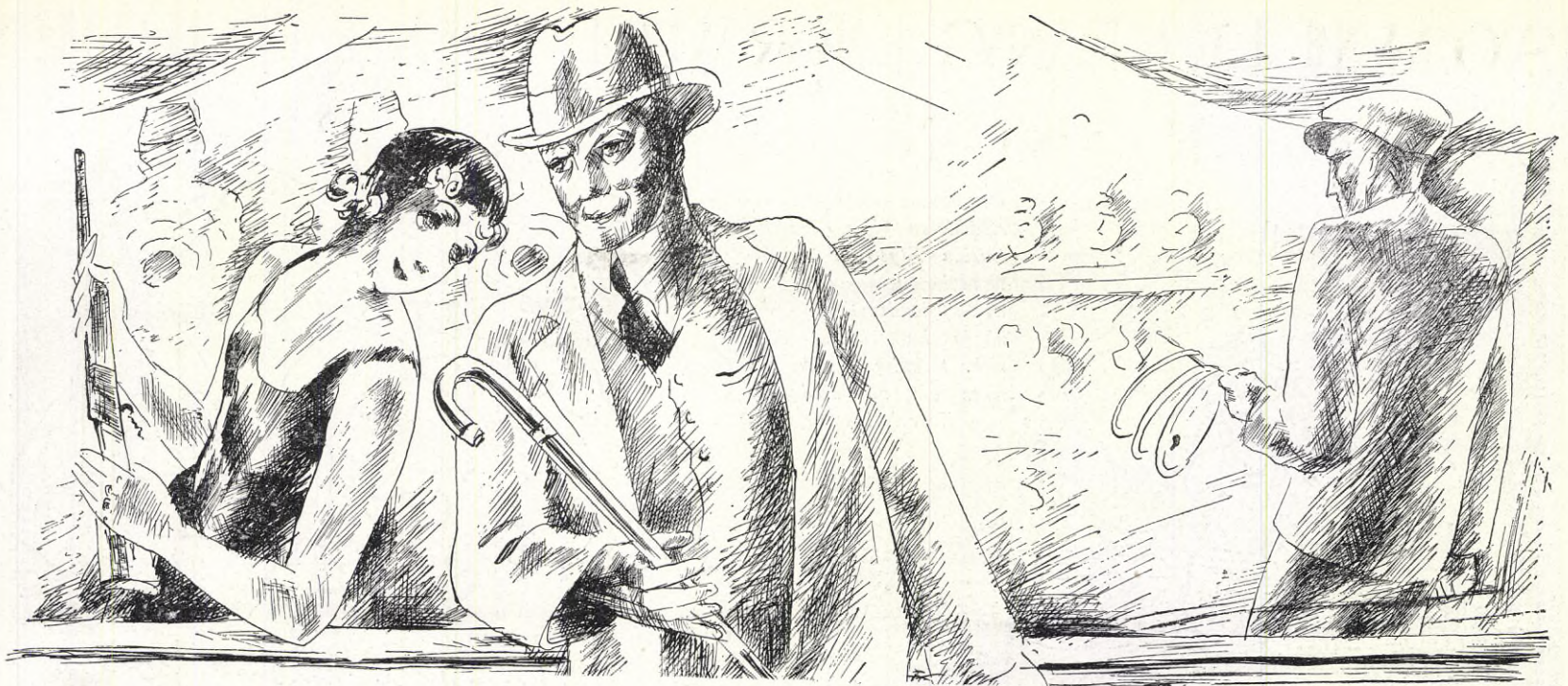

Kompositören vid flygeln.

TWILFIT

Nybrogatan 11 - Tel. 758 53, 758 54.
Nyheter inkomma dagligen.

Stockholms största specialaffär
i KORSETTER, CORSELETTER, UNDERKLÄDER,
STRUMPOR OCH HANDSKAR

VALLE GÅR BORT

av EYVIND JOHNSON

HON VAR NOG INTE KÄR I HONOM, men hon tyckte säkert han var en bra kamrat. Olli hade inte lätt för att bli kär i någon numera, livet hade varit en smula eller kanske mycket hårt för henne, och man ska inte begära att en kvinna på trettiofem år, med sin erfarna blick, skall finna en pojke som Valle, lång, mager och drömmande, särskilt tjugig. Uppriktigt sagt, hon var inte snäll mot honom. Hon lät honom arbeta utan lön, hon grälade på honom utan orsak eller utan annan orsak, än att hon var arg på någon eller något annat, men om hon riktigt rannsakat sitt innersta skulle hon troligen konstaterat, att Valle var en människa man kunde trivas med.

Han byggde hennes tält när man kom till en plats, där det kan vara idé att sätta upp en skjutbana och ringkastning för ett par veckor, och han rev det när man skulle flytta till ett annat, bättre samhälle. Man far alltid från ett sämre samhälle till ett bättre, men det underliga är, att man alltid kommer till ett sämre från ett mycket, mycket bättre: så äro vi, i synnerhet Olli var av den sortens folk. Hon sade: Sabla bönder! när hon for; men när hon kom till nästa plats sade hon visserligen sitt berömda ord om bönder i samma ilska tonfall, men det gällde den plats man kommit till. Och så vidare, genom hela landet, och så vidare genom hela långa livet. Valle byggde i alla fall tältet, rev det och grälade med tomtägare och pensionatvärdinnor medan Olli gjorde sig till för den manliga och viktigaste publiken. Hon hade varit mycket vacker, men vid denna tid var hon bara söt.

Valle låg på sängen och läste. Det hade kommit för honom detta, någon gång, att man borde läsa böcker för att bli en riktig människa; i synnerhet efter det att Olli för ett par månader sedan visat, att hon, när det gällde hennes eget nöje, struntade både i honom och i ar-

betet. Ibland lämnade hon honom ensam med hela historien och kom bara ner vid stängningsdags för att hämta kassan, och allt detta stegrade, hur underligt det kan låta, Valles läslust. Han slapp att ligga och stirra i taket och tänka obehagliga tankar, han slapp undan småsamhällets tråkighet, han slapp sig själv och tiden gick.

Olli brukar säga:

— Läsa! Det är ingenting för en frisk människa. Och så kan man bli konstig i knoppen av det, man kan få idéer.

Och Olli var rädd för idéer. Hon påstod sig ha känt folk som hade det.

Valle kan svara:

— Bästa frun, snälla fru Olli, jag tänker inte vara...

Vad var det Valle inte tänkte vara? Han visste det kanske inte, men när han sagt det blev Olli varje gång vänligare, hennes röst tappade sin skrikighet och Valle fick en liten svag föreställning om hur hon varit, när hon var yngre, för en tio femton år sedan.

Dagen efter kunde hon stormskälla.

Så foro de från plats till plats, Olli, Valle och det som kallades historien och bestod av skjutbana och ringkastning. Ibland blev det en bra dagskassa, ibland en medelgod, ofta en usel. Men man klarade sig, och Valle tänkte stundom, att det var tack vare honom.

Och man klarade inte bara sig utan också en mystisk person, en sönderbruten brottare som låg på sjukhus någonstans, hette Julle Andersson och var Ollis man. Han var hennes man, men så trasig och söndersträckt inuti, att han inte kunde stå på benen. Valle hade aldrig sett honom; det han i huvudsak visste om Julle Andersson var att Olli skickade pengar till stackarn en gång i månaden.

Precis så här gör Olli:

Hon kastar upp guldhåret, riktar sina stora blå ögon på Valle och säger förbittrat:

— Vi måste göra slantar, gosse. Pengar!

Hon har räknat och funderat, och vec- ket i hennes panna har blivit skarpt och djupt: där har en enda men en stor tanke envist huggit upp sin bana. Den tanken ligger förresten i draget kring munnen, den har gjort tänderna vassare, blicken hårdare, hela den lilla figuren kantigare och rörligare:

— — — — pengar!

Hon ska skicka till honom! tänker Valle.

Och då ramlar något fult ur hans mun:

— Inte behöver han pengar där han ligger, men frun behöver ett par nya skor, jag behöver — — vi behöver — —

Allt man kan behöva när man ingenting har.

— Tig, skriker hon gällt, håll mun!

Och Valle tiger. Olli skall säga något mera; men plötsligt vänder hon honom ryggen, hon blir så liten och darrande, en liten, liten övergiven flicka. Hon går in till sig. Han hör henne vandra fram och tillbaka därinne, hon stannar och han vet att det är framför spegeln.

Hon gör sig vacker.

I kväll blir hon bjuden bort av någon, gissar han. Och han läser i sina böcker för att slippa tänka på andra obehagliga, ohyggliga saker. Sådana kvällar står han ensam nere i skjutbanan och stänger tidigare än vanligt.

Dagen därpå säger Olli:

— Valle, nu sticker vi av härifrån.

*

Många fara samma vägar men alla hålla inte samma takt. Man stöter ihop, man ser glad ut, man säger:

— Men Gud så roligt att träffas.

Och konkurrenten svarar:

— Verkligen, det är en glad överraskning. Vem är den där långa pojken, fru Andersson har med sig?

Och den långa pojken stiger fram, trycker händer och ser ut som om han vore

Ill. T. Jovinge.

(Forts. sid. 1351.)

Ni kan spara
utan att försaka.

Melba Motsvarar Mejerismör

GULDMEALJ — SUNDSVALL 1928.

JAG VILL LEVA, JAG VILL DÖ I NORDEN

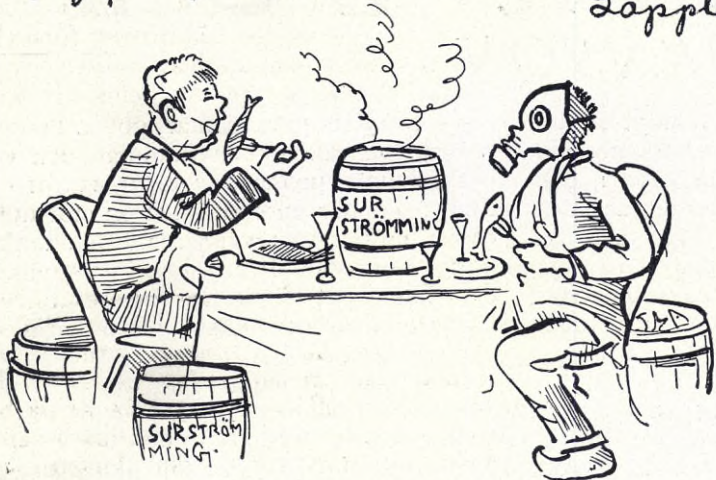
Till en vers, som numera avlidne handelsresanden i dametricot J. B. Sundstrand en gång förärade Ossian Elgström på Kiruna hotell, har den kände Lapplandsmålaren gjort några humoristiskt satiriska teckningar, vilka berättar om norrlänningens liv och leverne.

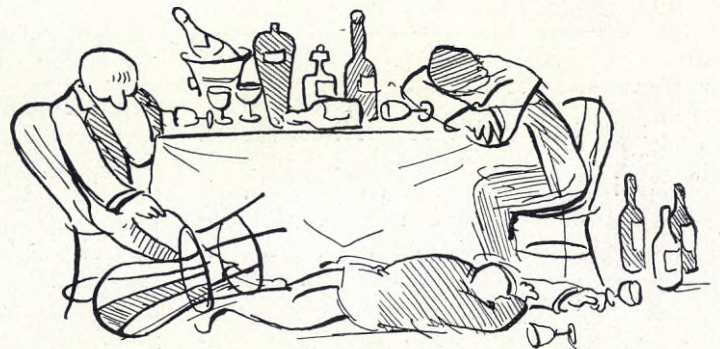
'Jag fattige "lappman" som bor ute i Lappland

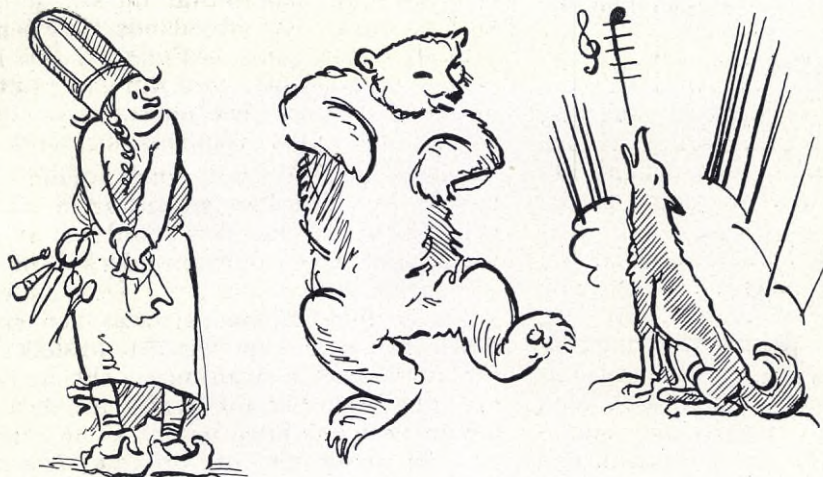
är alltid nöjd i midnatts solens sken, i vänners glada lag

Jag äter friskt och dricker gott --

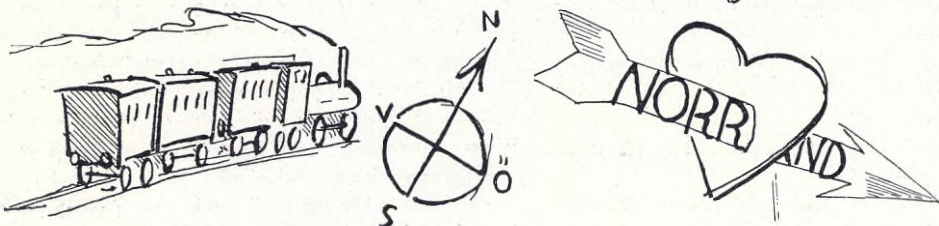
är gästfri utan mått ---

Jag dyrkar, skönhet -- dans -- och sång

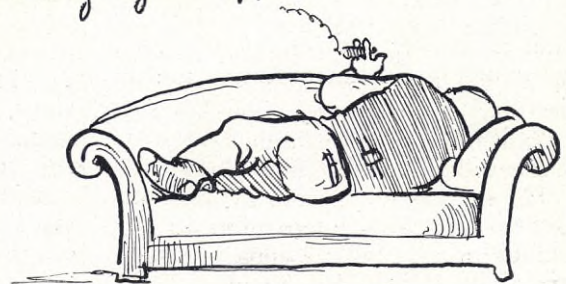

och är jag "lappsjuk" någon gång

så går det bort vid skenans sång

Jag "norrland" i mitt hjärta bär

och därför är jag som jag är.

Ossian Elgström (Skåning)

ETT FRAGMENT AV EN KVINNA . . .

DEN SJÄLVFÖRSÖRJANDE FRUN OM SIN TILLVARO.

BIDRAG TILL IDUNS PRISTÄVLAN.

OFTA TÄNKER JAG: JAG STÅR icke ut. Jag står icke ut att varje morgon klockan åtta gå min väg och lämna hem och barn i främmande händer. Nästa månad säger jag upp min plats i X-förvaltningen.

Tiden går. Och jag stannar.

Varför gör jag icke allvar av min föresats? Därför att jag är för stolt att bryta mitt löfte. Everts och mitt äktenskap är baserat på den överenskommelsen att båda skulle arbeta. Evert som så många andra unga män i vår tid ville ej gifta sig annat än på det villkoret. Han ville inte att jag skulle sitta i en tarvlig bostad, tarvligt klädd och knipa på slantarna för att hans fattiga lön skulle kunna räcka till två. Han ville ej själv sjunka ned till en av övertidsarbete utpumpad och mekaniserad individ. »Du blir ledsen», sade han »och tycker att jag lockat in dig i ett trist och glädjefattigt liv, du föraktar mig kanske i hemlighet för att jag inte kan försörja min hustru bättre. Och jag revolterar kanske också mot försakelsen och knoget. När krubban är tom, bitas hästarna. Vi bli olyckliga både du och jag. Men lovar du mig att fortsätta med ditt arbete, så är det en annan sak. Då klarar vi oss och kan trivas med vår värld.»

Det lovade jag. Jag älskade Evert och förresten hade jag intet emot att fortsätta. Vi kom också överens om att vi icke skulle ha några barn de närmaste 5—6 åren.

Så gifte vi oss och tyckte att vi förde ett idealiskt liv efter våra unga förhållanden. Vi hyrde en modern dublett högt uppe i ett hus, med utsikt över Mälaren. I kokvrån lagade jag vår första frukost. På lunchen träffades vi på en liten restaurant och så blev klockan halv fem och dagens arbete var slut. Jag brukade vänta på Evert på Riddarholmsbron. Jag kände mig så lycklig där jag stod i den blå skymningen, och såg hur kvällshimmeln brann över Riddarfjärden. Och hur ljusen tändes i vårt hus. Om ett ögonblick skulle Evert vara hos mig och vi skulle gå hem till oss och vår glada måltid, två unga, fria och jämbördiga människor. Ingenting band oss, ingen väntade mig hemma annat än mina blommor i vårt soliga fönster.

Vi kallade dubletten »Bortom Bullret» och där hade vi kanske varit ännu — om inte barnet kommit.

Det var mitt fel att vi frångick vår överenskommelse att vårt äktenskap skulle vara barnlöst. Jag längtade så mycket att ha en liten unge som var min. Och så tänkte jag på hur hemskt det var att jag skulle bli så mycket äldre än mitt barn — hur åldrad och oförstående jag skulle vara, när det växte upp. Kanske tänkte jag också att barnet skulle hålla ihop Evert och mig. — Till sist greps jag som av en hemlig ångest över att åren gingo utan att jag — som dock var en gift kvinna — hade mitt barn. Som miljoner andra unga kvinnor tänkte jag. Går det för andra, så går det för mig. Hemmets arbete är så mycket lättare nu för tiden och vi moderna kvinnor äro så praktiska. Vi inrikta oss på det väsentliga och därför uträdda vi så mycket mera än kvinnorna förr i världen.

Allt detta sade jag Evert, men han var skeptisk.

»Förstår du inte, liten», sade han, »att det

»Jag är disharmonisk, otillfredsställd, olycklig, jag är ett fragment av en kvinna» — det är en allvarligt tänkvärd bekännelse som en självförsörjande fru gör i detta bidrag till den pristävlan Idun i n:r 46 utlyste och där red. uppmanade sina läsarinor att skildra sina erfarenheter som självförsörjande gifta kvinnor. Vad säga andra damer om mrs B:s erfarenhet? Prisen för bästa uppsatser äro: Första pris 100: — kr., andra pris 50: — kr. och två stycken tredje pris om 25: — kr. vardera. Vidare betingar sig tidningen rätten att införa andra svar, efter gängse honorar, valda ur den skörd, som vi hoppas vår värdjan skall ge oss. Prisen utgöres av författarinnan Anna Lenah Elgström, advokaten Ruth Stjernstedt, fru Vera v. Kræmer och en medlem av Iduns redaktion. Bidragen märkta med »Den självförsörjande frun» och försedda med namn och adress och porto, om de önskas returnerade, skola vara Idun tillhanda senast den 10 december.

blir en revolution i vår tillvaro. Vi bli inte oberoende längre, du får ett ökat arbete och så måste vi ju vara säkra på att vi kan sörja för barnen, de skall ha mat, kläder, uppfostran . . .

Små barn äta så litet, avbröt jag. Kläder syr jag själv och när de bli större — ja, det blir väl alltid någon råd. Du skall inte tro att jag på detta sätt tänker dra mig från att arbeta — jag är en modern kvinna och jag bryter inga överenskommelser mot din vilja. Jag respekterar vårt kamratäktenskap precis som ett annat kontrakt.

Du får själv välja, svarade Evert. — Och så kom barnet.

Jag blev mycket lycklig. Jag blev också mycket olycklig! Revolution, det blev det, åtminstone i min tillvaro. Att vi inte var så obundna som förr och att vi fick försaka en hel del, det gjorde ingenting, varken för Evert eller mig. Allt detta uppvägrade barnet. Men vad som plågade mig var att ständigt slungas mellan de båda polerna yrket och hemmet, att göra sitt yttersta och ändå känna att man misskötte båda. Mitt liv blev fyllt med en massa nya plikter och intressen och dessa skulle pressas in i min tillvaro utan att något annat togs bort. Jag led där jag satt fastnitad vid min kontorsstol, jag vämjdes vid diarium och skrivmaskin — vad var detta mot att vara hemma och ta hand om mitt eget barn, att själv kläda honom och ge honom mat, att se honom le mot mig och icke mot en främmande kvinna . . . Jag längtade som en besatt dagarna i ända och jag pinades av ångest att han skulle bli försummad och vanvårdad. Men vad skulle jag göra — Jag måste sitta på min plats sju timmar om dagen, böjd över diarium och skrivmaskin! Och komma hem, jäktad och trött på kvällen.

Så började barnet tyna och en läkare kom. En butter och sträng herre av den gamla skolan.

Han såg på den lille, han såg på mig, skarpt och ogillande.

»Det här barnet har allt fått sitta åtskilligt emellan», sade han. »Jag tycker inte om er, moderna unga mödrar, som finner det långsamt att gå hemma och skaffar er platser för den skull. För att tillfredsställa ert eget lyx- och nöjesbegär lämnar ni edra hem och edra barn vind för våg. Ni är ansvarslösa och svika er plikt.

Sådant kallar jag fanflykt för en kvinna!»

Jag svarade honom icke. Han skulle icke ha förstått mig.

Ett halvår var jag ledig och mitt barn blev friskt. Då sade Evert en morgon: »Nu är det väl på tid att du börjar igen i X-förvaltningen!»

— — — —
Mina egna upplevelser och studiet av andra självförsörjande hustrurs liv har kommit mig att grubbla en hel del över dessa ting.

För de gifta kvinnor, som äro barnlösa, innebär icke förvärvsarbetet något ont, snarare tvärtom för många. Det ger till en viss grad frihet, ekonomiskt och därmed andligt oberoende, det tvingar icke en kvinna att hålla fast vid en man, hur han än uppför sig gentemot henne. Det besparar henne också från att dela de medelålders frånskilda fruarnas öde, dessa som utan egen förskyllan, tack vare en annan kvinna, kastas ut ur sina hem och hänvisas till en mänsklig skuggtillvaro. Och mannen bemöter icke sällan en självförsörjande hustru med större respekt och mindre slentrian — han vet att hon icke är beroende av honom för att bli försörd, att hon valt honom till make, därför att hon älskar honom och önskar att leva sitt liv med honom. Detta smickrar hans fåfänga. Han är ofta stolt över att hans hustru är en modern arbetande kvinna och har lättare att uppskatta hennes arbete, därför att det icke är på hemmets område och kan omsättas i pengar. Men faror iura också i det äktenskap, där hustrun ger sitt bidrag till hemmets underhåll! Mannens ansvarskänsla förslappas och därmed samhörigheten, han blir bortskämd och egoistisk, han fordrar till sist att hon skall förtjäna. Ett erbjudande från hennes sida att ensam sköta hemmet vill han icke veta av, ty han anser med rätt eller orätt att det skall minska den ekonomiska tryggheten, och sänka hemmets standard. —

För de gifta kvinnor, som samtidigt äro mödrar blir förhållandet emellertid ett annat. Även de ha vissa fördelar av sin ställning. Dessa uppväga dock icke de offer som måste bringas. Den självförsörjande, som är mor, avundas den syster som fått stanna kvar vid den husliga hörden, hon avskyr dualismen i sitt liv, den splittring som blir följden av att dela sig mellan yrke och hem, hon pinas av känslan att icke räcka till, att förfuska båda sina livsuppgifter. Framförallt lider hon av att icke få leva hos sina barn — främmande ha hand om hennes barn, vårda dem, trösta dem, le med dem, främmande ge dem de första intrycken och forma deras bild av världen . . . Kanske intalar hon sig att hon genom att höja hemmets ekonomiska och sociala nivå bringar dem många fördelar i livet och många njutningar som de eljest måst försaka — men hon frågar sig ständigt: uppväger detta vad jag berövar mina barn, ett verkligt hem och en verklig mor?

En var kan endast svara för sig själv i denna svåra fråga, ett av vår tids mest brännande kvinnoproblem. Jag svarar: Jag är disharmonisk, otillfredsställd, olycklig. Ett fragment av en kvinna.

MRS B.

P U B L I K G U N S T -

T E N O R T J U S A R E, O P E R E T T Ä L S K A R E

David Stockman som Romeo.

Operasångare David Stockman, vår Operas förste tenor sedan ett par decennier tillbaka, firar den 30 november sin 50-åriga födelsedag med en jubileumsrecett på Kungl. teatern. Med aktuell utgångspunkt från denna händelse ger artikelförfattaren här i ett koncentrerat kåseri en överblick av publikgunstlingarne i rampljuset och hur de växlat under åren. Vem står i främsta ledet numera, är det den store tenoren, operettälskaren eller herr revycharmören?

torde ha uppnåtts mellan folkynnestens till form och färg så variabla figurer.

Vi behöva endast gå ett par decennier tillbaka i teaterhistorien för att få konstaterat hur en stark omsvängning inom själva teatervärlden av favoriterna ägt rum. Då var det i ganska många år Arvid Ödmann, som stod huvudet högre än omgivningen både inom den kungliga institutionen och vid de andra scenerna. När Arvid Ödmann tog sin Strandvägs promenad i sin granna päls och vred sina välvårdade, waxade mustascher, då gick det en susning över boulevarden, som i styrka troligen inte överträffats av vad en Gösta Ekman i det avseendet kan åstadkomma i våra dagar. När Ödmann drog på sig Romeos förföriska trikåer och med ett smältande väljud sjöng »Höj dig du sköna sol» — då smalt parketten och framför allt damerna. Han var kung inte blott för en dag utan under mer än ett kvarts sekel i popularitetens värld och han kallades också »den gudomlige», ett epitet som eljest endast tilldelats representanter för species femina vid teatern

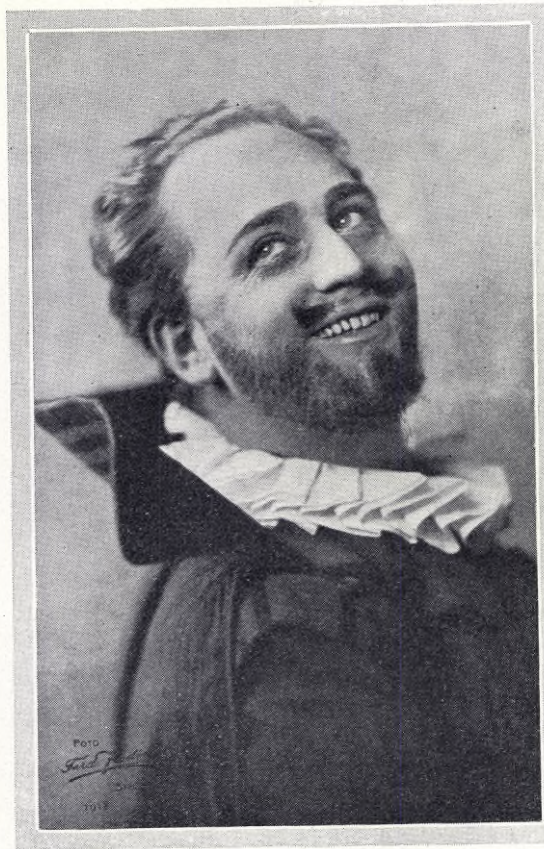
Arvid Ödmann som Romeo.

och vars internationella förgrundsgestalt med världsklang i uttrycket var den gudomligaste bland de gudomliga, Sarah Bernhardt.

Men det var om de våra. Före Arvid Ödmann företrädde tenortjusaren av Oskar Arnoldsson, som i mångt och mycket liknade den gudomlige Arvid. Det undgår ett nutida kåsöröga att göra jämförelser, då ju en Oskar Arnoldssons tid ligger lite för fjärran, men det kan nog fastslås att han inte på samma sätt som Arvid Ödmann bildat epok ifråga om publikgunst. Arvid Ödmanns band och blommor, buketter och biljetter från beundrare och beundrarinnor torde både kvalitativt och kvantitativt stå som »alla tiders svenska rekord» — för att tala fullt alamodiskt. En värdig efterträdare fick emellertid Arvid Ödmann i David Stockman och man har inte utan fog många gånger både i tal och skrift gjort den konstnärliga konstellationen: Arnoldsson—Ödmann—Stockman. Den tredje i klöverbladet har ju varit ganska handikapad dels genom företrädarens enorma popularitet dels genom att tiderna som sagt förändrats och konkurrensen blivit större. Visst hade även Ödmann medtävlare om berömmelsen och beundrare: Calle Barklind, vår förste och ende Danilo — i artistisk bemärkelse — lade många beundrarinnor för sina fötter, Anders de Wahl har kommit många hjärtan att klappa hastigare, resonnören Frippe, modelejonet, Lavén, Gunnar Wingård, ja, de äro många, som kunna göra anspråk på publikgunstens kungavärdighet. Men filmprimadonnor och sportstjärnor ha åstadkommit

THALIAS BARN, FRU MUSICAS. Kavaljerer, scenens folk, estradens matadorer, människorna i gemen på tilja och tribun ha i alla tider varit föremål för publikens växlande gunst. Det är självklart att kärke riktats mot dessa offentliga förkunnare av ord och toner med alldeles särskild noggrannhet, och bekikandet har ej ens upphört fastän rampljuset för länge sedan slocknat. Det har sålunda både sina förtjusande avigsidor och förfärliga företräden att vara publikgunstling och största svårigheten består nog näppeligen i att svinga sig upp till berömmelsens höjder utan fastmera att med bibehållen värdighet hålla sig kvar »on the top of the world.»

Tiderna förändras och favoriterna med dem. Numera har till och med Thalias ättlingar mången gång måst ge vika för den moderna tidens utkorade, vilka gärna flimra från den vita dukens fält eller mottaga hundratusendens hyllning från någon väldig sportarena. Ett tag såg det faktiskt hotande ut för teatern, vars död också förkunnades av en bortglömd favorit. Men gammal är äldst och sedan den första förtjusningen för den nya tidens moderna gudar nu lagt sig och alltså den första förskräckelsen också dämpats, återflyttades applåderna varför åtminstone någorlunda jämvikt i närvarande stund

David Stockman som Raoul i Hugenotterna.

HEMSLÖJDSFÖRBUNDET FÖR SVERIGE

KUNGSATAN 33 (Södra Kungstornet, n. b.) Tel. Norr 5580. STOCKHOLM.

Mattor och ryor från olika landskap.

5:—

Ett gediget och billigt praktverk

Carl Larssons: Svenska kvinnan genom seklen.

Rekv. direkt fr. Iduns Exp., Sthlm. Fraktfritt Kr.

5:—

L I N G A R F Ö R R O C H N U

O C H R E V Y C H A R M Ö R E R — T R E H U V U D F I G U R E R

en utjämning av förhållandena. Tenortjusaren har inte längre samma makt över människorna som förr i världen, operettälskaren ej heller och allra minst i våra operettfattiga för att ej säga operettdöda tider.

Dessutom har det senaste decenniet fött en ny typ av publikgunstlingar: den så kallade charmören, som trätt framför utstyrelsevyns gigantiska ridåskynke och hälsat tusenden med sitt bredare grin och banalare leende. Vi avse inte att uttrycka vårt förakt för den framgång en Ernst Rolf, en Karl Gerhard, en Karl Ewert vunnit genom sin glada kuplettkonst. Men deras röster ha gjort sig starkare hörda trots att t. ex. David Stockmans inte hör till de minsta. Vår publik har emellertid liksom tiden i sin helhet demokratiserats och salongens hyllningar bringas kraftigare de nya musernas föregångare. Radion och grammfonen ha också bidragit till dessa gunstlingars ytterligare framgång och smaken har mer och mer förändrats, kanske också försämrats. Nog tro vi att Ödmanns popularitet var av betydligt finare halt än exempelvis en Sven Olov Sandbergs. Lyssnarna av i dag tyckas tyvärr föredraga handklaverslåttarna framför operaariorna, »Mor lilla mor»-sentimentet ligger mera för åhörarna anno 1929 än »Hennes namn och börd.» I många fall kan den konstnärliga skillnaden vara hårfin mellan en dålig operaaria och en bra cabaretschlager och den nutida smaken sålunda förlåten. Däremot vilja vi ingalunda förtiga vårt veto mot den kult, som inkarneras av »sjöcharmören»—matrosen i sidenbyxor, halvnaken, tatuerad, pudrad och okammad i en enda dubiös blandning. Sjömansångerna och handklaveren

David Stockman som Alfredo i Den vilseförda.

äro nog bra men de höra haven och logarna till. Var sak på sin rätta plats! Många

gunstlingar ha i alla fall stuckit fram nosen och tillvunnit sig jätteapplåder och näsduksviftningar efter kupletter om sjömanslivets äventyr, men de äro dessbättre få och deras stämmor ha, åtminstone för en kultiverad publik, slutligen överröstats av operaarior, allvarlig deklamation, revykupletter och jazz — alltsammans att föredraga framför denna hybrid av friskhet och unkenhet.

Om vi alltså nödgas fastslå att en operaartist av i dag har det betydligt svårare än förr i världen att tillvinna sig den stora publikens bevägenhet finns det i alla händelser en och annan, som revyröster och filmleenden till trots lyckats vinna och behålla en trofast publik och en trygg popularitet — även om den inte räknas i hundratusenden eller antagit åskliknande former. David Stockman torde i närvarande stund vara vår egen Operas populäraste sångare. Under 25 år har han varit fäst vid vår kungliga sångscen, hur många tenorer ha en sådan trotjänarbana bakom sig? Tenorens glansperioder bruka inte vara av långvarigaste slag, men David Stockman har hållit sin plats, varifrån han heller inte lockats av fagra anbud från utlandet — ty sådana ha nog inte fattats. Han trivs i Stockholm och publiken trivs med honom. Och skulle det finnas någon som vore värd guldmedaljen för att de senaste decennierna ha dragit den största publiken till Operan av våra fast engagerade artister torde det utan gensägelse vara femtioåringen, recettaigaren, tenortjusaren David Stockman.

N.

Oskar Arnoldsson som Raoul.

Oskar Arnoldsson som Faust.

Arvid Ödmann i Tannhäuser.

Kobbs Finaste Ceylon

Observera! Grön etikett.

I den Europeiska marknaden existerar icke ett finare Ceylonthé än detta.

Ett thé för finsmakare.

DE FRÄMSTA DAMERNA

Norrland har fem landshövdingar, varav en just nu är t. f. och en ogift — där finns alltså tre landshövdingar för närvarande att presentera. Biskoparna äro två och biskopinnorna likaså. Samtliga äro damer, som ha betydande sociala uppgifter att svara för och representativa hem att förestå.

Fru Selma Stenström, född Pettersson, maka till landshövdingen i Västernorrlands län Karl Stenström.

Fru Bertha Ringstrand, född Öhman, maka till landshövdingen i Västerbottens län Nils Ringstrand.

Fru Hanna Bergqvist, född Norbäck, maka till biskopen i Luleå stift Olof Bergqvist

Fru Maria Lönegren, född Stålhös, maka till biskopen i Härnösands stift Ernst Lönegren.

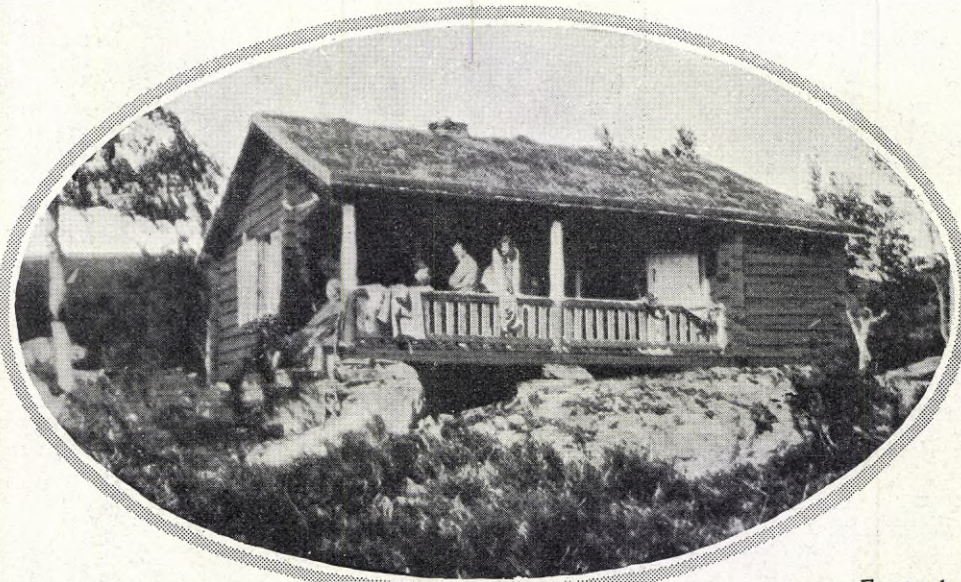
Fru Elisabeth Linnér, född Geijer, maka till landshövdingen i Jämtlands län Sigfrid Linnér.

NORDLIGA NÖJEN

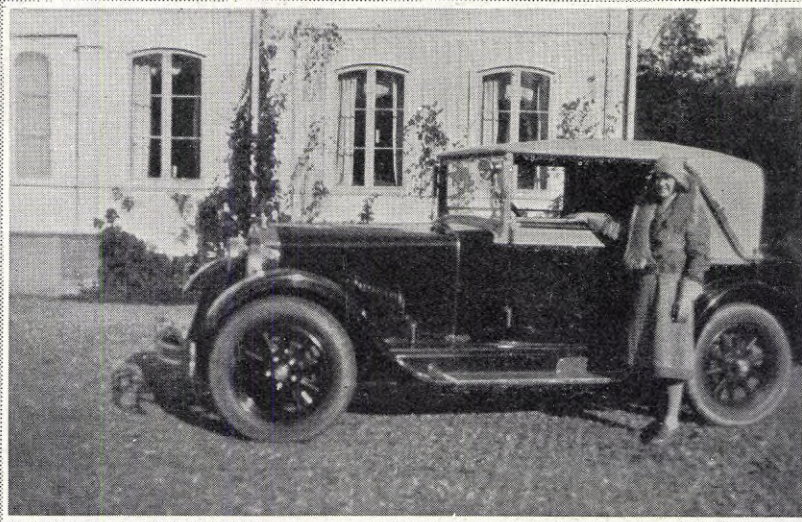
Norrland har många rekreationer att bjuda både de sina och gästande turister. Några glimtar av dessa nöjen, av bemärkta norrlänningar och flitiga norrländsturister ses på bilderna.

Prins Wilhelm är en trogen norrländsturist och gästar ofta direktör Theodor Hedberg, Köpmanholmen. Här ses han på fiskefärd med fru Hedberg.

En sportstuga i fjällen hör till norrlandsmagnatens nöjen och nyttigheter, där har han en station för sina jakt-sällskap och en bostad för sig och sina tjänstemän på tjänsteresor. Den idylliska stugan ovan — på fjället Avardo i Jämtland — tillhör baron J. Mannerheim, som under 20 år varit chef för Kramfors och som med sin familj skyttar på stugans veranda.

Bilen är ett särskilt angenämt fortskaffningsmedel i de stora avståndens land och fru Ingeborg Hedberg, f. Belfrage, Köpmanholmen, kör naturligtvis sin eleganta Mercedes sportbil med både nöje och skicklighet.

Rektor Carl Svedelius var en gång lektor i Luleå, startade Norrbottens arbetsstugor och är f. ö. expert på Norrland, vars vinternöjen han tydligen inte föraktar.

Författaren Ludvig Nordström är född i sitt frejdade Öbacka och gästar ofta Norrland, där fotografen denna gång hittat honom på bilfärd med konsul John Ekmans barn.

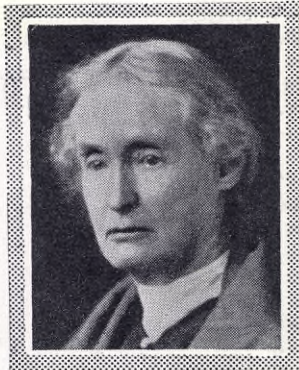

Den stora norrlandsdiktaren Olof Högberg, som debuterade med »Den stora vreden» och vann Idunpriset, har åter slagit sig ner i Norrland och rätt sig ett hem vid Ljungans strand.

IDUNS PORTRÄTTGALLERI

WILHELMINA MEIJER.
F. Frost, Trälleborg. Änka
efter kyrkoherden i Hammar-
löv, kontraktsprosten fil. d:r
Fredrik Meijer.
85 år den 29 november.

MARIA ADELBORG.
Fröken, Gagnef. Textilkonst-
närinna. Dotter till kommen-
dörkaptenen B. J. Adelborg
och hans maka, f. af Uhr.
80 år den 6 december.

EDLA SCHENSTRÖM.
F. Mossberg, Uppsala. Änka
efter majoren och bankdirek-
tören C. A. Schenström,
Uppsala.
75 år den 29 november.

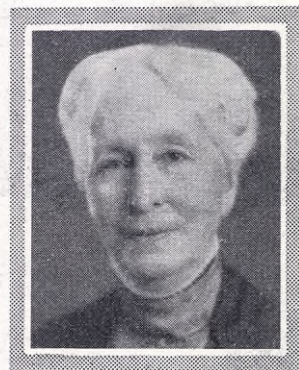
HANNA BOSTRÖM.
F. Lundahl, Frenninge, Voll-
sjö. Maka till kyrkoherden H.
Th. Boström, Vollsjo.
75 år den 30 november.

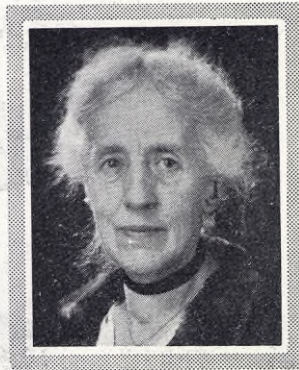
EUPHROSYNE DIXE-
LIUS.
F. Rosenius, Anundsjö, Bred-
byn. Änka efter kontrakts-
prosten J. G. Dixelius.
75 år den 3 december.

KERSTIN ENGSTRÖM.
Fröken, Stockholm. F. d.
bankkassör i Stockholms En-
skilda Bank. Dotter till sjö-
kaptenen A. C. Engström.
70 år den 1 december.

AMALIA HJÄRNE.
F. Nordlander, Stockholm.
Änka efter brukspatronen
Urban Hjärne.
70 år den 2 december.

ROSA GYLLENKROOK.
Fröken, Alsten. Dotter till
stationsinspektoren S. L. W.
Gyllenkrook o. hans maka, f.
Lindeberg.
70 år den 6 december.

ANNA BOBERG.
F. Schölander, Stockholm.
Konstnärinna. Maka till ar-
kitekten Ferdinand Boberg.
65 år den 3 december.

LOUISE HAY.
F. Bräkenhielm, Stockholm.
Maka till kabinettskammar-
herren Berndt Hay, Stock-
holm.
60 år den 1 december.

ELISABETH ULLMAN.
F. Westerdahl, Stockholm.
Änka efter disponenten Ha-
rald Ullman, Stockholm.
60 år den 1 december.

HERMINE SJÖGREN.
F. Törnqvist, Göteborg. Änka
efter direktören John
Sjögren.
55 år den 25 november.

WILHELMINA BOIJA.
F. Källman, Arvidsjaur. Ma-
ka till komministern i Arvids-
jaur A. J. Boija.
55 år den 27 november.

MÄRTHA SCHEUTZ.
F. Nordling, Stockholm. Än-
ka efter fabrikören Axel
Scheutz, Tranås.
55 år den 30 november.

JULIA GEIJER.
F. Högberg, Halmstad. Maka
till översten och chefen för
Hallands regemente G. R.
Geijer.
55 år den 3 december.

ESTER LÖNDAHL.
F. Heron, Södertälje. Maka
till konsulenten Jack Löndahl,
Södertälje.
50 år den 29 november.

KARIN HERRLIN.
Fröken, Stockholm. F. d. lä-
rarinna. Sjukgymnast, Skrift-
ställarinna.
50 år den 30 november.

ESTER LYCHOU.
F. Graveleij, Norrtälje. Maka
till f. d. sjökaptainen Allan
Lychou, Norrtälje.
50 år den 1 december.

ELSA NORDENSTRÖM.
F. Andersson, Grängesberg.
Maka till överingenjören Erik
Nordenström, Grängesberg.
50 år den 3 december.

SIGRID UGGLÅ.
F. af Petersens, Stockholm.
Maka till översten och chefen
för Krigsskolan Carl G:son
Ugglå.
50 år den 3 december.

En god, lätt efterrätt - 22 öre

Jell-O Banan Fromage, 4-5 bananer, 1 paket Jell-O, 4 dcl. vatten, 3 dcl. tjock grädd. *Beredning:* Bananerna skalas och söndermosas. Vattnet kokas upp och slås över Jell-O-pulvret, blandningen omrö-

res, tills pulvret är löst. Då geléet börjar tjockna, vispas det kraftigt med stålvisp, tills massan är pösigt, varefter purén tillsättes. Sist iblandas den till hårt skum slagna grädden. Blandningen slås i vat-

tensköljd form och ställes kallt. Då den stelnat stjälpes den ur formen, garneras, om så önskas, med bananbitar, annan frukt el. dyl. *Receptet beräknat för 8 à 10 pers. och priset blir endast 22 öre pr person.*

Edra Handskar

äro alltid lika rena och vita — om Ni till dem använder

Minette Rensol — det oöverträffade fläckutagnings- och rengöringsmedlet.

Minette Rensol ger den billigaste och mest effektiva handskvården.

Minette Rensol är fritt från alla frätande och eldfarliga beståndsdelar.

SVENSKA BLACKING COMP. A.-B.

ÖREBRO.

Nederlag i Sthlm:
Norr 234 45.

MINETTE RENSOL

Gör hemmet nätt och arbetet lätt.

Liquid Veneer dammar, rengör och polerar allt i en enda omgång!

Fukta bara dammtrasan och stryk sedan lätt över möblerna, golvet eller träinredningen. Fingrar och fläckar försvinna och den rika, glänsande, ursprungliga skönheten hos träet framträder ånyo.

Liquid Veneer lämnar ytan torr och slät, utan fäste för damm, varken fettglänsande eller klabbig som efter andra polermedel. Den blankar, skyddar och förskönar samt sparar tid, arbete o. pengar.

Säljes överallt!
Möbelpolityren

LIQUID VENEER

dammar • rengör • polerar.
Gör icke ytan fettglänsande.
Engros: A/B M. Hansen, Sthlm 19

Allas kära prostinna.

Prostinnan Hildur Gertzén
föreståndarinna för H. M:t Drottning Victorias
Vilohem på Öland. 70 år den 30 november 1929.

Född i ett prästhem i Småland erhöi Hildur Rydén sin skolutbildning i Kalmar.

19-årig följde hon en älskad make till ett i avskildhet beläget herdetjäll på Öland. Det är vittnat: "att vara gift med en på samma gång from och lärd man är ett dagligt gästabad". Detta blev också Hildur Gertzéns erfarenhet. Under umgänget i hemmet växte hennes ande sig stark. Själv barnlös, fann hon inom sin församling många barn, stora och små, vilka behövd hennes ledning och hjälp. Här utvecklades denna hennes klokhet och godhet, denna hennes så underbart värmande moderlighet, som gjorde henne så lämplig för den livsuppgift som senare blev hennes.

Då hennes lyckliga äktenskap 1917 upplöstes genom hennes makes bortgång, flyttade prostinnan Gertzén till ett eget litet hem i Kalmar.

När så Drottning Victoria ville å Öland inrätta ett vilohem för mindre bemedlade damer, och för detta ändamål lyckats förvärva den på slutningen av Ölands Alvar så utmärkt vackert belägna Kungsgårdens egendom, blev prostinnan Hildur Gertzén av Drottningen utsedd till detta hems föreståndarinna.

Ä egendomen skulle även inrymmas en med Vilohemmet samhörig Hushålls- och Trädgårdsskola för flickor från bildade familjer. Hela denna, av Drottningen själv organiserade stiftelse, har allt sedan den 1924 trädde i verksamhet föreståtts av prostinnan Hildur Gertzén. Och ett lyckligare val av föreståndarinna torde väl knappast ha kunnat träffas. Allas kära prostinna — "med ögon så klara och goda och röst som en silverton!" På samma gång anspråkslös och representativ, inleder hon till ett förtroligt fritt umgänge, kärlek och vördnad. Skönhet, omvårdnad, glädje och trevnad ha alltjämt, så utom som inom hemmet, betecknat hennes spår.

Till prostinnan Hildur Gertzén sändas förvisso på hennes 70-årsdag från hundratals "gäster" och från skaror av unga hushållselever ett samfällt tack till den goda och moderliga vännen och varmaste önsknings att hennes hälsa och krafter länge må räcka till för den krävande plats hon nu innehar.

A. C.

Nästa nummer av Idun blir ett JULKLAPPSNUMMER.

Norrland — vårt nya Bergslagen.

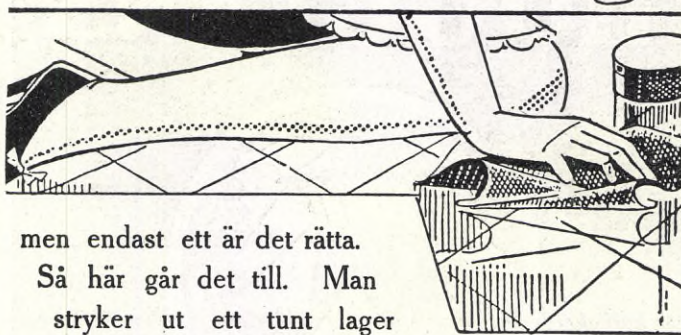
(Forts. fr. sid. 1327.)

vuxit upp staden Kiruna, en häpnadsväckande skapelse. Den har alla moderna bekvämligheter, elektriska och andra. Dess kyrka är prydd med storartade målningar och skulpturer. Detta samhälle, på nära 68° nordlig latitud, är ett slående exempel

B. 2.

sätten äro många

men endast ett är det rätta.

Så här går det till. Man

stryker ut ett tunt lager

Gahns Bonvax över parkett-

golvet eller linoleummattan.

Sedan gnider man med en

grov ylleduk eller en bon-

borste tills golvet fått den

önskade glansen. Ni blir

förtjust över resultatet —

och så lätt det går sedan.

Gahns Bonvax

Bonar lekande lätt.

Härliga Lockar

fylliga och praktfulla, erhålles vid behandling med "Caprice"

Utan locktång, synnerligen enkel metod och fullkomligaste skoning av håret, frambringas trots luftens fuktighet eller transpiration, hållbara lockar. "Caprice" underlättar friseringen. Pris kr. 4:25 + försändningskostnader, mot förskottslikvid (även frimärken) eller pr postförskott.

Specialfirma f. individ. skönhetskultur.
Schröder-Schenke Grund. 1896
Depot 175. MALMÖ, Friisgatan 1.

Munkarnas
hemlighet
är

Rulle

Därför brygga alla finsmakare sina likörer med "Rulle" likörextrakter.

A.-B. RULLES, STOCKHOLM 21

Wallners Allmagedräll

är en underbar handduk. Efter ett par bykningar och därefter lätt manglad, blir denna vara, på grund av den stora garnmängden, mycket påminnande om sämskskinn, sålunda mjuk och len, därigenom uppsugande vattnet fortare och bättre än varje annan handduk. Handduken väger i 55/90 cm:s storlek pr puss. 2,350 gram, och då den innehåller rent, långfibrigt linmaterial, torde Ni förstå att vårt framhållande av denna vara icke är obefogat skryt, utan fakta. En vara, som verkligen är värd att framhållas. Ill. katalog på begäran gratis. Vidare bedja vi få framhålla vårt rika sortiment av Linne-, Ylle- och Bomullsvävnader, Filtar, Mattor och Gardiner m. m. Gynna våra befullmäktigade ombud, så gynnas Ni själv.

WALLNERS HELSINGELINNE-INDUSTRI

Kungl. Hooverantör

HUDIKSVALL

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt: 50 öre intill bred textspalt, 40 öre å övriga sidor e. t. Helms. 55:—, halvmarg. 30:— pr gång. Hellsida f. t. 750:—, hellsida e. t. 600:—.
Lediga platser och platsökande 30 öre.

Tel. 1646 o. N. 6147

Grundlagd av

FRITHIOF HELLBERG

IDUN

Chefredaktör:

EVA NYBLÖM

Iduns prenumerationspris:

UPPL. A.		UPPL. B.	
Helt år	17:—	Helt år	15:—
Halvt år	9:—	Halvt år	8:—
Kvartal	4:57	Kvartal	4:25

Tel. N. 1602 o. N. 6147

Tel. Redaktionen N. 9803 o. N. 402. Verkst. dir. N. 4304

VIKING HÖGGLANS

VIKING
HÖGGLANS-SKOKRAM

SKOKRAM

Elektr. Belysningsarmatur
Belysningsglas
Hushållsglas
Prydnadsglas

BÖHLMARKS

Huvudkontor:
STOCKHOLM SÖ.

Utställningslokaler:
Högbergsgatan 19—25 - Norrmalmstorg 4

Sparta

SKODON

representera det förnämsta
som kan framställas
i skoväg.

Efterfråga därför skodon av märket Sparta
hos Eder skohandlare.

Tänk på Edra julinköp

Åhlén & Holm
Stockholm

Alla julklappar kunna köpas genom Åhlén & Holms huvudkatalog. 12000 olika artiklar, lägsta priser, snabbexpedition. Katalog gratis och portofritt, om Ni ifyller och insänder denna annons.

Namn

Adress

Nr 162

ARTI HEMFÄRGER

äro utan jämförelse bäst.

A.-B. EUG. WINGÅRD, MALMÖ.

på vad exploaterandet av polarkrakternas tillgångar betyder.»

Det är Norrland av i dag! Där ligger det märkliga i Sveriges aktuella historia, och allt detta stora, som görs däruppe, det görs av hela Sverige, ty det görs inte bara av norrlänningar, det görs av skåningar, öst- och västgötar, stockholmare, värmlänningar o. s. v. Hela Sverige är där. Ingenjörer, skogsmän, elektrici, malm-brytare, metallurger, ämbetsmän!

Och jag har träffat dessa sörlänningar uppe i Lappland, långt norr om Haparanda, och de ha trivts utmärkt och för allt i världen bett att få slippa återvända söderut.

VI.

Ty det är med Norrland som med alla nybrutna delar av jordklotet: U. S. A., Canada, Australien, Sydafrika etc.

Det är hög himmel, friskt, ungdomligt. Man blir glad, då man kommer dit, sedan man skakat av sig södra Sverige, som resenärer säga, att man i U. S. A. skakar av sig Europa, det splittrade, det »gamla», av sin »visdom» tyngda Europa. Det avfärdar man i U. S. A. med ett hjärtligt skratt och — sätter det på fötter. Dito med Norrland och Sverige, och i Norrland håller alldeles som i U. S. A. en ny ras på att uppstå, härvidlag en ny svensk ras, blandad av alla landskap, och det skall bli roligt att se den, när den blir färdig.

Käckt, friskt, kraftigt folk. Var lugn för det. Framtidens.

VII.

Alltså, där ha vi Norrland, byggande upp sig till ett nytt Bergslagen och till en ny svensk ras! Vilket betyder, att där sker det stora pionjär-arbetet i Sverige i våra dagar.

Och när det är klart, då kommer det som nu saknas.

Bergslagen, det gamla, är Sveriges mest imponerande trakt, därom finns inget tvivel. När man reser bil från Sandviken till Vargön, genom södra Dalarna, Västmanland, Värmland, då känner man, att man far i en bygd, som är eller blivit förändligad. Av seklers industriella arbete.

Det är det arbetet, som nu tagit sin början i Norrland.

När jag ser den gamla bondebygden vid Skellefteå, Piteå, Luleå, i Torne-dalen, i Jämtland t. ex. vid Hammerdal, i Ångermanland vid Örnsköldsvik och i Ångermanälvens ådal, längs kusten från södra Medelpad genom Hälsingland och Gästrikland, då ser jag ett Norrland från »Stora Vredens» dagar.

Men när jag i jägmästar-boställen långt uppe i Lappland ser damerna i N. K:s eller Sidenhusets toaletter, ser Orrefors på bordet eller Einar Jolin, Isaac eller Ossian Elgström på väggarna, då ser jag våra dagars Norrland, som tack vare industrien stigit ut ur »Stora Vredens» förbannelse och började lyftas till andens liv.

Och då!

VIII.

Då tänker jag, som norrlänning, med stolthet på mina norrländska förfäder och med tacksamhet på alla mina sydsvenska samtida däruppe.

Med stolthet på de döda, som under svåra förhållanden bröto bygden, reste gårdarna, byarna, städerna, sträckte landsvägarna och lade grunden.

Med tacksamhet på de levande från alla Sveriges kanter, som nu fortsätta verket,

En julgåva.

Det stora modemagasinet "Mimosa" sänder Er som reklam för sin affär ett vackert äkta japanskt pärlhalsband, 150 cm. långt, för kr. 1:35 (från Finland 10 Fmk). 6 st. sändas portofritt mot efterkrav. Om beloppet insändes samtidigt med beställningen i pengar, post-anvisning eller frimärken, böra 30 öre i frimärken bifogas. Ni inser nog själv, att priset är satt så lågt, att Ni nästan kan betrakta vårt anbud som en gåva.

Önskar Ni hellre ett mindre halsband, sända vi Er en vacker collier, 60 cm. lång, med 5 mm. pärlor och elegant gulddoublélås, likaså till kr. 1:35. Men glöm inte att uppgiva längden.

Illustrerad katalog över damhattar och smycken tillställs Er gratis. Skriv genast till "Mimosa", Vesterbrogade 138, Köpenhamn.

Utomordentligt verksamt

säger "The Medical Review", London.

"Phyllosan är ett utomordentligt verksamt läkemedel, pålitligt, verkar snabbt."

Phyllosan framställes av växternas bladgröna enligt föreskrift av med. d:r E. Bürgi, professor i farmakologi vid universitetet i Bern. Bladgrönan verkar stärkande på kroppens celler — är verksammare än järn och har ej dess biverkningar. Bladgrönan är medlet vid åderförkalkning, högt blodtryck, blodbrist och allmän klenhet.

På alla apotek — kr. 4:85 för 100 tabletter, kr. 14:65 för 360 tabletter — erhålles det kraftigt stimulerande läkemedlet.

PHYLLOSAN

Res

TILL LÄNDS

TILL SJÖS

TILL FÄTT

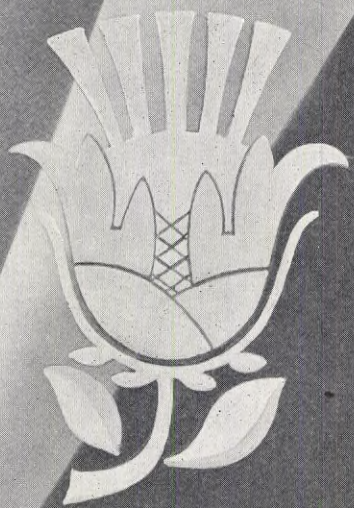
med

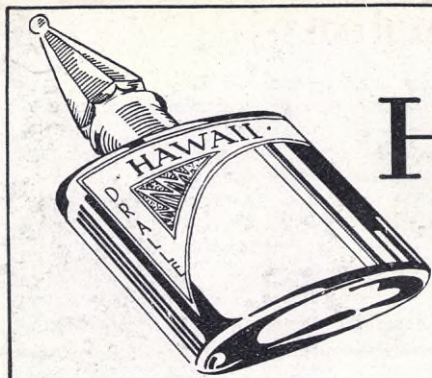

TIDANS
Unica
RESEFFEKTER

ALTEA

*— det stora modet
i damunderkläder.
I alla ledande affärer.*

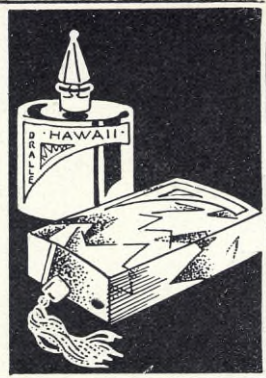

Den nya parfymen HAWAII

- modern - förnäm - raffinerad.

I utsökt eleganta förpackningar till
1:25 4:50 7:50

i större skala och med andra och vida större mål.

Och jag tänker på en sak.

Nu är det, som om det stod stilla i de gamla norrländska städerna. Det liv, som lever däruppe, det lever ute i bygderna, vid verken, fabrikena, gruvorna.

Varför?

Svaret är: Stockholm!

Stockholm har två gånger vuxit sig brett och fett.

Ena gången på det gamla Bergslagen, speciellt under det s. k. Bottniska handels-tvånget 1636—1765, då det blev exporthamn för Bergslagens järn och Norrlands trä och tjära.

Andra gången på det nya Bergslagen, då Norrlands-industrien började växa sig stark, gödde bankerna och importgrossisterna i huvudstaden och slutligen dit förlade hela sin central-ledning. Då strömmade pengar och folk till Stockholm, och följden blev Stadshus, Konserthus, Kungsgata, Sveaväg etc.

Men det kommer den dag, även denna

gång, då decentraliseringen kommer och då liksom förra gången kraften strömmar tillbaka från Stockholm till de håll, från vilka den kommit.

Då kommer nästa stora steg i Norrlands historia. Då komma de stora städerna och de vackra herrgårdarna.

Då kommer den stund, då anden skall segra.

Där äro vi inte ännu. Men det uppmärksamma ögat ser, det vaksamma örat hör.

Och då!

Då blir det nya Bergslagen skapat.

Några bland de många...

(Forts. fr. sid. 1329.)

upp med stegen från farstun. — (Du förstår, det är alldeles öppet ända upp under takåsen, då man kommer in i farstun i den här bondgården, som de tagit till skola) och jag tog till att såga och spika till hyllor med böjda spikar i till krok,

och för det hela det väldigt grannrosiga tyget, som jag, mitt nöt tog med mig i ryggsäcken och skulle göra täcke av! Inte! Filten har jag så länge det är skapligt, och se'n är jag själaglad att resten av vintern få låna Jan-Minjo-mors nya fårskinnfäll — ljuvlig i åtanka.

Du skulle se, hur det röda kvälls- eller morgonskenet skiner över Abborrträskets snö och is och över mig i skrivandes stund och över min grannrosiga garderob. Dörren är öppen till skolsalen — bondgårds-köket — och den tittar storögd in på Sveriges karta och svarttavlan. Jag tycker nästan, att det skiner som av röda rosor in i gambondgården här uppe i Abborrberg — tusen mil från alla människor.

Men nu märks granneligen, att Abborrträsk och Vitsjöfors ambulerande lärarinna bör gå och lägga sig — när hon i is och snö dillar om skära rosor.

Ja, godnatt, nu är det snart midsommar och vildrosor hos dig, som for till Helsingland, som för mig nära nog verkar som

(Forts. sid. 1348.)

Skölj noga

— och Ni får önsketvätt!

Kom alltid ihåg, att sköljningen är en ytterst viktig detalj. Kläderna sköljas först i ljumt och sedan flera gånger i kallt vatten, tills sköljvattnet är alldeles klart. Ty all den smuts, som Persil så utomordentligt väl löst ur kläderna, måste noga sköljas bort ur plaggen, innan dessa hängas upp till torkning. Använd Persil på rätta sättet, och Persil underlättar hela arbetet.

Persil

— för all slags tvätt.

50 öre pr paket

95 öre pr dubbelpaket

Aldrig i lös vikt.

Möter Ni Julen i smärt gestalt?

Har Ni den härliga känslan av att folk säga, när Ni kommer till julens och nyttårets bjudningar och baler: "Ja — hade man bara en sådan figur!" Låt icke ett par kilo förstöra Edert julhumör. Ni kan lätt bli av med de överflödiga kilona — utan diet och utan den ringaste skada för hälsan.

Sälunda skriva tusenden till oss:

Sedan jag för ca 3 veckor sedan började taga Edra Facil-pastiller, har jag lättat 3 kg., varför jag finner dem mycket välgörande. Sänd mig därför ytterligare 100 st. Facil-pastiller per postförskott under adress...
E. J., Bjästa (Sverige).

Facil fås på apoteken i glas med 100 pastiller till kr. 4 per glas. Bruksanvisning och normalviktstabell medfölja varje glas.

Varning! Den äkta lampen är stämplad enl. vidstående (Lagl. Skydd i Kgl. Patent & Reg. Verket). Endast **då** är den äkta.

Godtag ej något annat som Ni får ångra!
Finnes ej den äkta med vidstående stämplar, så tillskriv

AESKULAPLAMPAN. MALMÖ. TEL. 7508.

Gemlas Rullstol

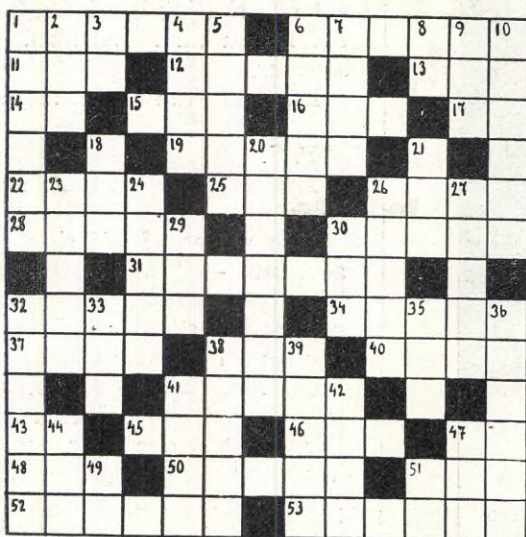
Infordra offert och beskrivning från
GEMLA FABRIKERS A.-B.
— DI Ö —

Badinrättningen
Telefon Sö. 330 56
och Sö. 4867.

Etablerad 1875.
Södermalms Tvätt- & Badinrättning
Badstugugatan 4.

Tvättinrättningen
Telefon Sö. 336 30
och Sö. 15735.

Kryssordstävlan i n:r 48.

Vågräta ord: 1. Förekomma på sjukhus. 6. Kan möbel och sill vara. 11. Radiotillbehör. 12. Mått och kär. 13. Skötes av en tender. 14. En bland hängväxterna. 15. Kulturväxt. 16. Anlag. 17. Ofta tallbevuxen. 19. Huvudstam bland grekerna. 22. Socken och tätting. 25. Gör den som för sin framkomst har nytta av tullar. 26. Underliga sådana ha vildarna. 28. Förekommer på Postsparbanken och i slakteriet. 30. Äro inte Rubens kvinnor. 31. Är slipsen som man köper. 32. Något som konstadepten motser med bävan och hopp. 34. Församling i Sörmland och bibliskt namn. 37. Kärna. 38. Orkar. 40. Finsk by omtalad i Fänrik Ståls sägner. 41. För hottentotten. 43. Tunnsädda. 45. Finnas i mängd i Australien. 46. Användes i kyrkor och av fiskare. 47. Kemiskt tecken för ett gift. 48. Har nu talats under 20 år. 50. Tyg. 51. Titel, numera nyttjad utan social begränsning. 52. För dibarn. 53. Viktig detalj för brödproducenten.

Lodräta ord: 1. Är den ruinerades ställning. 2. En sorts knöl. 3. Få vi snart nytt. 4. Tycka vanliga människor att kl. 4 på morgonen är. 5. Nicanderverk. 6. Person hos Ibsen. 7. Anställdes förr vid hoven. 8. Förkortning betecknande ett företag. 9. Varelse som ej kan kallas kräsen. 10. Ett rullande ting som snart räknas bland antikviteterna. 18. Viss längd. 20. Byggnad av viss form. 21. Beläggning. 23. Person av remarkabel längd. 24. Trumf i kortspel. 26. Trivial. 27. Därifrån alla en gång kommit. 29. Avdelning. 30. Fågel. 32. Havsdjur som spelat stor roll i poesi och saga. 33. Cellbebyggare. 35. En lång rad. 36. Bläser i tropiska nejder. 38. Gör den som inte hittar rätt. 39. Titel för vit man. 41. Dryckeskärl. 42. Brukar man på bibliotek. 44. Feminint fjäderfå. 47. Av ondska full. 49. Benämning på starkvara. 51. Kinesisk provinsdel.

I varje lösning, som skall vara insänd inom 14 dagar efter numrets datering, skall läggas ett 15-öres frimärke och summan av de insända märkena delas mellan pristagarna förutom de av redaktionen uppställda belöningarna — 2 st. à 5 kronor. Sändas flera tävlingssvar i samma försändelse inlägges vart och ett i särskilt slutet kuvert. Prisen utbetalas genom postsparbanken. Kuvertet märkes: "Kryssordstävlan i n:r 48."

Lösning.

Kryssordstävlan i n:r 42.

Vågräta ord: 1. Pastorsämbete. 11. Pyre. 12. Sorg. 13. Snöre. 16. Sågat. 18. Må. 19. Gud. 21. Adel. 22. Öre. 23. Svar. 25. Estetik. 28. Vi. 29. Brink. 31. Nabob. 33. Roder. 34. Jury. 36. Eros. 39. Omsedda. 41. Frost. 44. Dukat. 47. Fart. 48. Dam. 50. Kli. 51. Byron. 53. Arv. 55. Ala. 57. Ord. 59. Dekadanstider.

Lodräta ord: 1. Pasma. 2. Spö. 3. Tyrolen. 4. Ore. 5. Re. 6. Äs. 7. Mos. 8. Brådska. 9. Egg. 10. Ett. 14. Nådär. 15. Lurendrejaren. 17. Alavo. 19. Göt. 20. Det. 24. Ribe. 26. Skrympt. 27. Inredd. 29. Bi. 30. Itu. 32. Bro. 35. Rost. 37. Rank. 38. Offrad. 40. Ut. 42. Ra. 43. Orsak. 45. Kladd. 46. Air. 48. Dy. 49. Mo. 51. Bad. 52. Rot. 54. Vår. 56. La. 58. Ri.

Två pris à 12 kronor. De tillfalla fru Karin Westin, L. Esplanadgatan 26, Gävle, och förste stationsskrivaren N. Olsson, Drottninggatan 52, Helsingborg.

Morgonpigga

blir man genom att ta sig ett glas **Samarin** och det sätter kroppen i fin form för hela dagen. Denna friska och läskande dryck har ett välgörande inflytande på de inre organens funktion, mage och tarmar rensas, blodet renas o. kroppssystemet erhåller en välbehövlig uppräckning.

Pris pr fl. kr. 2:50. Säljes överallt.
Obs! Ej i lös vikt.

Cederroths Tekniska Fabrik, Stockholm.

HERBA Liköressenser

giva vid hembrygd med eller utan kokning av sockerlag ett resultat, som är fullt jämförligt med originallikörerna.

Pris 1 krona pr flaska.

Etabl.

1889

STOCKHOLMS ÆTHER
& ESSENCEFABRIK
Valling 14. Tel. 146 86, N. 83 26.

JULGÅVA!

Nyttig och välkommen!

Vävning är för de flesta damer en trevlig och nyttig sysselsättning. Giv Eder fru eller dotter en "Stella" vävstol i julklapp, den blir säkert mycket välkommen. Den tager så liten plats att även den, som endast disponerar ett enda litet rum, kan använda sig av densamma. Bord- & golvvävstolar finnas. Levereras även med påbommad va'p fullt färdig för vävning.

Begär priskurant.

Västgöta Linneväveri
FRITSLA

Bokvännen, sen hit!

Lämpliga julpresent

Böcker mottagas eller anskaffas från förlag eller antikvariat till inbindning Även landsorten

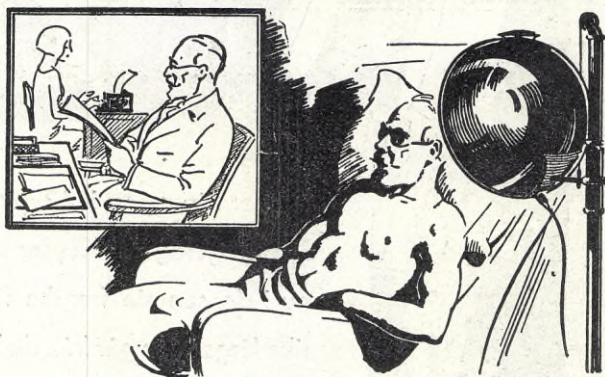
Direkt beställning hos hantverkaren besparar 50—60 procent.

Förstkl. och smakfullt hantverksarbete.

KNUT HÄSSLERS BOKBINDERI A.-B.
Klara N. Kyrkogata 17 - Tel. 10341
STOCKHOLM.

Advokaten Eva Andén

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund,
Herkulesgat. 14, f. d. Lilla Vattugat. 14.
Tel. 7575. STOCKHOLM. Tel. 7576.
Specialitet: Familje- och arvssaker, Botredningar och testamenten. Även skriftliga förfrågningar.

Icke endast tungt arbete tröttar

Även den intellektuellt arbetande människan är utsatt för stora påfrestningar. I synnerhet få nerverna känning av den dagliga verksamheten — yttringarna äro allt för välbekanta. Trötthet, olust och kraftlöshet äro de spår, på vilka vi så lätt glida in.

Ett gott skydd häremot erbjuda kvartslampans ultravioletta strålar. De giva just den känsla av kraft och välbefinnande, som är så nödvändig för ett gott arbete — för en nyttig vila. Kvartslampnan, som alstrar ultravioletta strålar, heter

ORIGINAL-HANAU

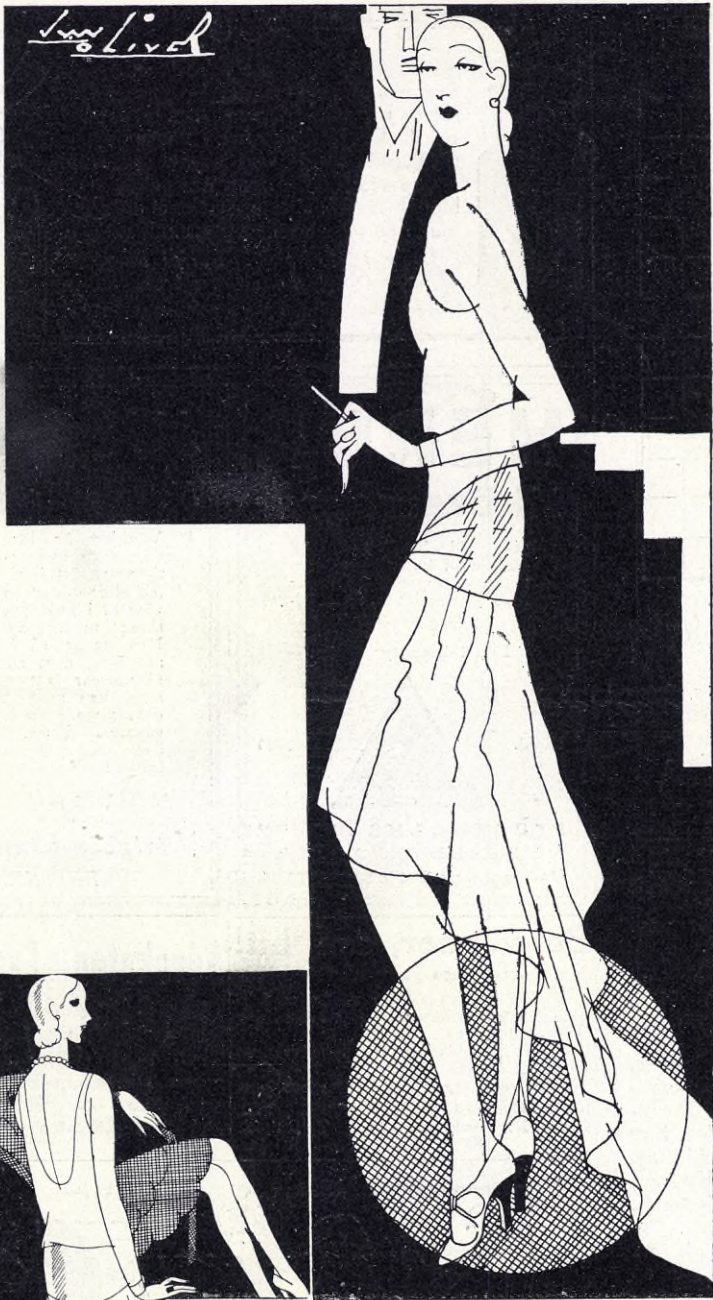
(Künstliche Höhensonne)

Säljes genom elektromedicinska och elektrotekniska affärer. Tag del av vad behandling med kvartslampa kan betyda för Eder genom att nu begära vår broschyr n:r 18 D, "Ultravioletta strålar". Ni erhåller den gratis och portofritt genom att tillskriva

BERGMAN & BEVING, STOCKHOLM 7.

Krutz

Pengar i Postsparbanken är Pengar i "Plånboken",
ty samma postsparbanksbok gäller vid **alla** postanstalter och sammanlagt intill 300 kr. pr kalendervecka utbetalas **utan uppsägning**. Ränta 4 %

Kayser strumpan i 42 nya färgnyanser. Den högeleganta Kayser strumpan finnes nu i de senaste franska färgerna. Den rika färgskalan går från de ljusa nyanserna Chateau, Patio till de mörka nyanserna Avenue, Regent. Till varje sko, till varje toalettt finnes en passande färg. Strumpans långa smäckra konturer, den tillspetsade "Slipperhälen" som ger benen en vacker avsmalnande grace, den felfria glansen i det felfria silket, allt detta beundras av alla som se Kayser strumpan. Kr. 9 per par.

KAYSER

NEDERLAG I STOCKHOLM; TH. FURTH, KUNGSGATAN 2.

(Forts. fr. sid. 1346.)

de södra, de heta länderna, och sen *blir det sommar*, och på något sätt ska jag här krängla mig över de fyra sjöarna och de två fjällen till Stor-Uman, där vägen börjar — *snart är det sommar*.

Din vän från Lappmarksemiset.

Lena.

P. S.

Men se'n blir det höst.

D. S.

Hon nickade åt de sista orden, lade ihop brevet och skrev adressen. — "Ja visst blir det höst igen, och jag sitter och hör septemberblåsten prassla i torrvasen i träskkanten och regnmolnen stå svarta över Abborrberget eller flyger och far när vinden kommer och lägger alla gulbjörkarna ned i en sned, krum rad. Brr — då det prasslar och ylar här uppe på det tomma vindsgapet över rummen ända till i oktober, då det blir helt tyst och stilla och ljus och vitt. Då snön kommer. Visst blir det höst, jag kunde väl sucka litet." Men Lena från Strömsele hoppade upp på stolen och hängde det mörka skynket för fönstret och skrattade mot solen. "God natt med dig."

Så kröp hon ned, skam till sägandes, under sin fäll så nära midsommar det var, och kurade ihop sig. Det kan hända mycket innan hösten, tänkte hon sekunden innan hon sov.

Ty Lena från Strömsele var ung och stark och modig, och kunde ej finna sig i att rädas för hösten nu, när solen sken nästan natten om.

Och veckorna gå, det pluggas och läses och räknas i skolsalen i den avlägsna byn på Abborrbergets sluttning i den avlägsnaste kanten av Strömsele landskapsstora socken i Lappland. Där bo starka, sega ättlingar av det gamla Sverige, där ha de brutit bygd, där så de sitt korn i soliga nätter, när tjälen gått ur jorden, där fiska de i träsket, där gå deras små vita, högmjolkande kor i fint bete uppå bergsslutningarna. Men ingen väg från bygden leder till deras eller andra avlägsna nybyggarbyar i Lappländska skogslandet, på ryggen bära de allt från bygden om sommaren. Men på vintern gå foror på vägar, som isen och snön byggt, mödosamt dragna av de små ivriga norskhästarna.

Och veckorna gå, och så kommer en dag, när både Lenas och bärarnas rygsäckar stå packade ute i farstun, och Lena står med heta kinder och "förhör" därinne i skolsalen. Och kring väggarna sitta allvarliga män och kvinnor och förundras storligen över all den fina lärdom, som deras barn ha, över deras fina skrivelser, deras räknerier på tavlan och hur de läsa som prästen. Och i ett hörn står ett stort bord dukat med ett fint lakan och många koppar och fint bröd och kakor, som hon förra julen gick omkring och lärde dem baka. Ty fröken har bjudit hela Abborrträsk på examen och kaffe har hon gett dem, och lärt dem alldeles olikligt mycket redan nu på två år, inte bara små 'en.

Och Lenas kinder äro heta av glädje, ty redan strax på eftermiddan ska hon starta — men Lena kommer ej av denna dagen. När de allvarliga männen och hustrurna tackat och prisat henne för kalaset, kommer den minste av hennes små elever inrusande. Hon är rädd, och ögonen stå vida, och hon flämtar och skriker mot henne.

— "Fröken, fröken ska komma och vara 'fru' åt mamma, sa pappa — fröken skulle bara skynd' sej."

Ingen annan råd var det. Lena får grejor med sig, lite antiseptiskt hade hon ju — och iväg med en fart. Inte var det första gången hon fått vara "fru" här — hon log, där hon sprang uppåt den gröna bergsslutningen, när hon tänkte på sitt kallsvettbad den första gången.

Och därav kom det sig, att hon först på den tidiga morgonen den fjärde juli stänger sin skolstuga och vandrar iväg. Det hade fallit snö under natten, en lätt, lös snö, som halkade under kängskon, men smälte och rann i hast genom gräsgrönskan. Och hennes unga, starka, flinka fötter gå bakom hennes bärares, hon vandrar i risig och stenig stiglös terräng omkring sjöarna, blott den sista kunde de ro över, hon går uppför släta hala fjäll — hon åker utför långa stycken på andra sidan och skrattar, hon vadar genom småbäckar och kryper på spånggranen över stora, skummande. Det blir middag och afton och kväll, de rasta och äta och gå igen, de gå genom byar där de plöja och så i feberbrådska — och hon kommer till Stor-Uman klockan tolv på natten, där folk ännu är uppe och plöjer i det vita nattljuset och sjöns vida spegel skiftar som pärlemor, och hon ser *vägen*.

Då gråter modiga, hurtiga starka Lena från Strömsele, då hon knackar upp sin vän i byns skolhus, men det är av lycka och för att hon är litet trött.

Ty nu är hon vid vägen, och världen står henne öppen, och det är minst tusen år innan det blir höst.

FRIDA ÅSLUND.

Njut härlig vinter

i DALARNE med bostad å
HOTE L SILJANSBORG

traktens förmåligaste hotell.
Tel Rättvik 21,
eller å

HOTELL STORLIEN

i Sveriges lättast uppnådda högfjälls-
trakt. 600 m. ö. h.

Å båda hotellen all modern komfort.
Särdeles trevliga resande- och sällskaps-
rum. Å Siljansborg sviter av rum med
salong och privat bad. Full pension
från 8 kr. pr dag vid vistelse minst 8
dagar.

Öppna hela året.

Turisttrafikförbundets Restaurant A.-B.
Stockholm. Tel. 111 51.

Med Alltrafiks sällskapsresa till

Indien och Ceylon

5 jan.—18 mars. Kr. 4,550:—

Dessutom resor till Egypten, Pa-
lestina, Nordafrika, Italien och
Sicilien m. m. Vintersportresor,
rekreationsresor, bröllopsresor o.
dyl. Våra resor äro bäst och
billigast.

A.-B. Alltrafik Resebureau,

Hamng. 14, Sthlm. Norr III 55.

Åregården

och

Fjällgården

Rekreationshotellen par præ-
ferense i Åre.

Nyhet för säsongen:

Åregårdens annex ombyggt
till ett hotell i sportstugustil
med charmanta hytter och en
sportstuguhall dekorerad i
gammal nordisk stil, där de
improviserade dansaftnarna
förläggas, medan storstugan
och kungsrummet reserveras
för de gäster som önska det
fridfulla lugnet och den even-
tuella briden.

Med lackskor i fjällen.

RUNT OM I SVERIGES SÖDRA OR-
ter sitta svenskar, som en gång tvingats att
se den norra delen av sitt land av den
orsaken att de haft »fel på lungorna».

Där ha vi varit och där ha vi samlats
allihop — ty det är märkvärdigt så många
av oss, som haft fel på lungan. Förtät-
ning — eller som en av oss sade, en
blixtrande, ståtlig dam med långa örhängen
som spanska kläppen kring sitt granna
ansikte: »Ånej, inte förtätning, jag har
lungsot. Ta inte ifrån mig min lung-
sot!» Hon var inte rädd, den damen. Allt
vad hon rörde vid blev eldigt och dra-
matiskt, hon spände sina svarta ögon i
oss och anhöll att få saken kallad vid
sitt rätta namn, lungsot ville hon ha att
smycka sig med som en svart schal med
långa silkesfransar. Och alla »förtätningar»
kände sig plötsligt futtiga. Min blåstes
slutligen bort av doktor Westerlund, som
kom till Jämtland och hade undergörrar-
mottagning. »Det där är ingenting», sade
han. »Res ni hem igen!»

Och jag reste hem. Jag kommer väl al-
drig dit mer, där jag gick och upplevde
att se moln hänga ned över skogskanterna
och gick och spetade i verkligt utsökta
lackkängor uppför Mullfjällets sida. Det
var mitt livs eleganta skodon. Och det var
faktiskt mindre snobbigt att ha sådana
skoplagg där än lappjäxor och låtsas att
man kunde fotvandra.

Det var faktiskt ödmjukare. Man kan
inte göra sig till något man inte är. Är man
en obetydlig stockholmare, ska man vara
det också inför Tännforsen och fjällen, den
lilla stoltheten kan man ha, att vara sig
själv i sin ringhet också där.

Tännforsen. Jag har alltid tänkt, att en
gång till ville jag se den, ville se det
breda vattnet dansa och glittra i sina stänk
utmed den låga stranden, där granarna gå
ända fram till yttersta randen, innan vatt-
net rusar fram till det stora fallet. Jag har
fnyst åt berömda brudslöjor i Japans heliga
Nikko — fnyst i sönderslitande hemläng-
tan: vad är det mot vårt Tännforsen!

Och så Bydalen med Drommen. Det
maktlösa hat jag känt mot Bydalen. I
hällande regn åkte jag dit upp, backe upp
— aldrig ned, ty det gick bara upp och
upp, bakom en brun häst, som kördes av
en liten tyst gosse, som inte var mer än
tolv år. Timme efter timme, förbi myrar
och branta stup, uppåt, uppåt. Och kom-
ma fram till den berömda turistorten, där
alla talade fjäll, utom förstas jag. Till de
målade turistbarackerna, som hyste massor
av människor, som pratade.

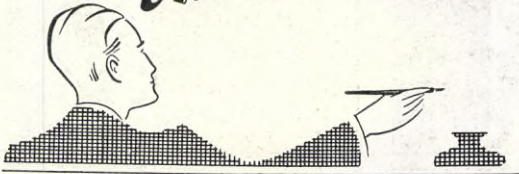
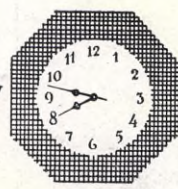
Jag låg där en natt, i en flygelbarack.
Utanför fönstret reste sig Drommen. Fjäll-
väggen kvävde en. Jag, den romanläsande
stockholmskan, steg upp ur min bädd mitt
i natten, gick fram till fönstret och drog
undan gardinen och såg ut på fjällväggen,
som stängde där utanför. Såg på den
med vanmäktig ilska och gråtfärdigt hat.
Den stod kvar.

När man var så obetydlig, kunde man
lika gärna gå i lackskor och inte pråla
i pjäxor, till på köpet med hö i! Då
kände man sig åtminstone ärlig.

Vore jag rik, skulle jag, då jag kände
min tid vara räknad, låta föra mig till
Tännforsen än en gång. För att redan före
döden få en skymt av evigheten och det
förgängligt jordiskas underbara, förkrossan-
de skönhet.

VERA v. KRÆMER.

Skriv ikväll

SKRIV I KVÄLL efter det hermodsprospekt, Ni så många
gångar tänkt rekvirera. Ni har hört Edra vänner tala om
Hermods präktiga kurser, som fört dem fram till fina resul-
tat, och Ni har mer än en gång beslutat Er för att också själv
bli "hermodsstudent" — men så har något kommit emellan.
Gör nu slag i saken! Klipp kupongen, fyll i den och sänd den
med posten i kväll. Om några dagar har Ni vårt prospekt,
som lämnar Er de upplysningar, Ni behöver. Om någon vecka
kan Ni börja Edra studier vid

Hermods institut

Skandinaviens största skolföretag, korrespondensskolan med
de bästa kurserna. SKRIV I KVÄLL!

Hermods Korrespondensinstitut

Slottsgatan 53 B.

MALMÖ.

Sänd mig gratis och utan förbindelse å min sida Er tidskrift
"Korrespondens" för sex månader jämte Ert illustrerade pro-
spekt över den kurs eller det ämne, under vilket jag dragit
ett streck.

Praktisk kurs i Svenska
Korta kurser i Svenska,
Skönskrivning o. Räkn.
Kurs i textning
Engelska, Tyska,
Franska, Ryska
Tekniska kurser

Teckningskurser
Studentkurser
Realskolekurser
Inträdeskurser för
olika fackskolor
Trädgårdskurs
Nationalekonomi

Musikteori
Offentligt uppträdande
o. Talarkonst
Kurs för köpmän
Kurs för affärsanst.
Kurser för kontorister

Namn:

Adress:

Idun 86 1/12-29.

när Ni fabricerade
likör, har varit
Willumsens nya
Lyx-Likörextrakt.

Willumsens Likör Extrakter

MINIATYR
SPARKASSE
BÖCKER
AV SKINN

TILLHANDAHÅLLES
VID INSÄTTNING Å
SPARKASSERÄKNING

SYDSVENSKA BANKEN

Olle Florin och Märta Falk i "Lyktan". A. Florin, foto.

Det är både roligt och rättvist, att Studentteatern har fått en trogen och uppskattande publik, så mycket talangfullt knog, som ligger bakom varje framträdande. Den är vid det här laget en liten institution med både regelbunden arbetsordning, alternerande regissörer, mycket intresserade medverkande och framför allt ledande idéer. Från och med nu har den dessutom en riktig teaterlokal — en välsignat viktig tillgång från allas deras synpunkt, som ha sträckt hals på Strands flata golv.

Det har hela tiden spelats allvarlig dramatik, djupt allvarlig, stundom bara minst sagt svårtillgänglig för en vanlig dödlig åskådare. Walter Ilges' korta stycke Lyktan, som man nu fick se, är både allvarligt och i bästa bemärkelse lättillgängligt, en liten äkta tragedi i en akt från ett av franska revolutionens fångelser.

Regissören, Werner Grütter, hade en högst välförtjänt framgång med sin gestaltning av det tacksamma stoffet och därtill ännu en i Robespierres roll, en verklig karaktärsstudie med en bra mask. Viktigast bredvid honom var André Chenier, mycket duktigt och med påtaglig stegring gjord av Olle Florin, vidare Dage Ljungmans stilfulla och scenkultiverade skådespelarefigur och Sven Sandegrens diktare. Damerne hade svårmodiga biroller, inte alltför lätta; för övrigt var det kläm på statisterna, så långt utrymmet medgav.

Studentteaterns publik hör inte

VID TRÖG MAGE

och förstoppning äro
Hoita Björnens

FRANGULA-PILLER

av bästa och säkraste verkan. Fullkomligt oskadliga. Inga som helst biverkningar. Användas å sjukhus och kliniker. Fås å alla apotek i askar å 40 piller.

till de slöa — man skulle unna yrkesfolket att var kväll få ta emot lika mycket glad tacksamhet för sina prestationer. Den är alltid i hög grad på sin plats, varhelst någonting dramatiskt är framställt med bemödande och talang.

B. S. A.

Ingen människa kan säga något ont om en Buster Keaton-film. Är man inte road av Buster Keaton så behöver man ju inte gå och se honom, men frågan är, hur man skall vara beskaffad för att inte vara road av Buster Keaton. I "Bleka grevens bröllop" spelar han en fullkomlig där-roll utan aningen om reson och man skrattar från första glimten av hans tankfullt troskyldiga ansikte, som förblir sig likt i de mest vidunderliga situationer. En komiker av rang i ett skapligt manuskrift — gack. Miss Bio.

Om den stora konstens kännetecken är att den inte kan förstås av de bredare lagren, så var filmen "Dansörens hemlighet" den största konst jag någonsin sett. I min egenskap av bredare lager förstod jag inte ett ljud. Inte ett. En svartmuskig dam med två kilo tusch kring ögonen fick i första scenen stryk av en onykter herre och avgick i sista scenen med en vacker teaterdöd, dessemellan var hon och hennes göranden rena mystifikationen. Det hela var, vilket vi

gissningsledes utlistade, ett försök att härma ryssarnas filmkonst.

Miss Bio.

Det var en ren njutning att efter journalbullret från kapplöpningar och andra skrikiga platser få se "Din man och min hustru", den mest renodlade salongskomedi vi någonsin skådat, stillsam, kultiverad och oerhört anglosachsisk. Halva filmen var text, vilket var alldeles riktigt här, och halva var mimik av det litet trötta aristokratiska slag som kräver verklig skådespelarbegåvning och verklig publikbegåvning. Clive Brook är den enda av de amerikanska toppnamnen som passar i denna miljö, där en viss humorfylld resignation och självvironisk blick hindrar

människor från att ställa till scener även i situationer, där mindre väluppfostrat folk skulle slänga saker och ting i huvudet på varandra. Till motspelerska hade denne trötte och litet indolente och förtjusande älskare fått en vilt främmande dam, som var alldeles bedårande, mänsklig och intelligent och med ett litet blekt engelskt leende. En av de bästa vi sett, både damen, herrn och filmen.

Miss Bio.

Det var betydligt mer av Douglas Fairbanks än av d'Artagnan över "Mannen med järnmasken", men intet egentligt ont i det. Douglas är väl en av de trevligaste och stilfullaste herrar Hollywood hyser, och att se en vig karl

**En god vän
i tunga
dagar.**

Den, som en gång under dagar av sjukdom erfarit den vederkvickelse, som äkta »4711» skänker, kommer även efter tillfrisknandet att troget fasthålla vid »4711». Av dess nervlivande, stärkande kraft växer livsmodet, som efter en god väns uppmuntrande ord.

No. 4711 Eau de Cologne

klättra blir ingen människa fånigare av. Dessutom är filmen spännande och rolig och har en tapperhetens trogen-in-i-dödenmoral som aldrig kan vara skadlig att skåda. Det rent historiska var kanske ingenting för expertisen, Richelieu och änkedrottningen av Frankrike skulle gå runt flera varv i sina fina gravar om de såge sina respektive pigga och trulsiga namnar på duken, men man tittar ogärna kallt kritiskt på en film där Douglas hoppar omkring. Men bär ut ljuddosan, herrarna, ingen tror ändå att musketörerna sjöngo engelska soldatvisor.

Miss Bio.

Barnens jul i Lappland.

Då jag läste höstpsalmen n:o 645 i vår psalmbok och kom till den fjärde versen, gingo mina tankar upp till Lappland och barnen där.

Inför den vemodiga gulnande hösten har sångaren sjungit: "Farväl med all din lust och sång, Du korta sommartid." Men så kommer han till detta: "Jag vet, var glädjen har sitt hem, När jordens prakt förgår: Ännu som förr från Betlehem Ett livets bud mig når." Julens bud är glädjens bud, även när vinterstormens röst suckar i fjällvärldens skogar.

För att fjällvärldens barn lättare skola förstå, att "julens bud är glädjens bud", vilja vi så gärna sända dem julens gåvor, liksom vi själva glädja oss åt sådana, att ge eller att få dem. Jag blygs nästan att åter titta dessa julgåvor för barnen i Lappland, och jag gör det ändock, emedan jag vet, att det för så många är en glädje att ge sina julgåvor åt Lapplands många fattiga barn.

Helst i god tid böra de komma mig tillhanda för att kunna hinna ordnas och packas för att avgå till de avlägsna bygderna i norr. Där utdelas gåvorna sedan av präster och lärare, lappmissionärer och diakoner m. fl.

Vilh. Montell.
Kyrkoherde.

Köpmangatan 16, Stockholm.

Flämorrhoider

säker fullständig läkning utan operation med de sedan 25 år tillbaka erkända

Anusol-Goedecke

— Suppositorier —

Anusol Goedecke endast äkta i röda askar med firma Goedecke & Co., Chemische Fabrik und Export-Aktiengesellschaft, Leipzig, etikett och plombering. Varning för värdelösa efterapningar och ersättningspreparat. För Anusol-Goedecke finns det ingen ersättning. Anusol-Goedecke upphäver snabbt de ofta svåra smärtorna och möjliggör en lätt avföring. Det desinficerar, torkar och läker de sjuka stäl-lena. Inga narkotiska beståndsdelar. Lätt att använda. Fås på alla apotek.

Utställningsnytt.

Damstrumpan under 50 år har fått sin utställning hos N. K. Egentligen ett förtäckt beröm för 1929 års höga strumpkultur, men riktigt rättvist har nog inte ljus och skugga fördelats. De vackraste och tekniskt mest fulländade strumpor från våra fabrikanter — glädjande nog är det svenska — vinna en lättköpt seger vid jämförelse med de fulaste och mest originella strumpskapelserna från 1880-talet och vidare framåt. Strumpor i färg med klänningen var inte något tokigt på hitt — även om man på den tiden nöjde sig med bomullsstrumpor. Den skotska strumpans mönster fick väl också sin upprepning i en rosett eller något annat garnityr på klänningen. Vi sakna också de svarta engelska yllestrumporna, som under många år var det enda en välklädd dam kunde tänka sig att använda. De voro intetsägande, men inte fula.

De utställda vantarna i genombrutna eller täta mönster ha något lustigt rörande hos sig, i synnerhet halvvantarna i silke med små rosetter. De äro så sirliga, att man skulle kunna tro de tillhörde 1700-talet och inte de senaste femtio åren, som påstås sakna varje sinné för romantik.

Utställningen lockar många intresserade, som slå sig för sitt bröst — bildligt! — och tacka moderna strumpfabrikanter, att de icke behöva skruda sina ben i röda och gröna rutor eller huggormsslingor.

Eth. K.

*

Böhmiska spetsar utställas på Internationella klubben under beskydd av madame Fliederova, tjeckoslovakiska ministerns maka. Böhmen är ju numera ett tjeckoslovakiskt land. Dess spetstillverkning har gamla anor och är med rätta berömd. Det är både knypplade och sydda spetsar, och tekniken är i båda fallen högt uppdriven. Till stor del beror nog den tekniska skickligheten på att spetstillverkningen alltid varit levande, aldrig som hos oss fått så gott som dö ut för att sedan upptagas i sista stunden och räddas till livet.

I de knypplade spetsarna märker man det slaviska draget, det är mycket både i mönster och utförande som påminner om ryska spetsar.

Tydlig har — liksom i Vadstena — ett bestämt inflytande kommit från Malines, några av de finaste knypplingarna påminna starkt om våra mest utsökta vadstenaspetsar.

Det finns också sydda spetsar av mycket god halt både vad komposition och utförande angår.

Av staten understödda skolor för spetstillverkning ha inrättats särskilt i Prag och konstnärer utarbeta mönster, som delvis bygga på gamla klassiskt vordna motiv. Utställningen har ordnats av firma Studio, fru N. Sundman.

Eth. K.

Kälsa genom sund näring

Det har länge varit vår önskan att kunna bjuda våra husmödrar *något nytt, något gott, något bättre* — ett vitaminrikt margarin, som i alla hänseenden motsvarar det bästa mejerismör — ja, som på grund av sin vitaminhalt överträffar detta. — Nu ha vi lyckats därmed. Det nya margarinet — Vitana — har samma fyliga, smidiga konsistens och samma näringsvärde som natursmör, men är detta överlägset därigenom, att det har samma vitaminhalt året runt.

Friska, duktiga barn är varje moders stolthet och glädje

Både Ni själv och barnen må väl av Vitana. Och det är gott.

Pris 90 öre pr paket.

VITANA

DET NYA VITAMINRIKA MARGARINET

Vitana säljes endast i de privata affärerna.

Margarinfabrikernas Försäljnings Aktiebolag

Valle går bort.

(Forts. fr. sid. 1335.)

född i en skjutbana och tillbragt hela sitt liv i ringkastning. Han säger något om att herr Vallberg har en flott karusell, att fru Brandts luftgunga är något av det bästa han sett i den vägen och att herr Konkurrentens historia inte är bland de allra sämsta.

— En fin stad, säger Konkurrenten. Tio tusen invånare, industri, sågverksfolk och järnvägare, militär och rika bondbyar runt om den närmaste milen.

— Men det finns nog ingen tomt för fru Andersson, säger han vidare och ser uppriktigt ledsen ut. Det är sågverksdisponenten som äger den här marken, och han har sagt —

Allt vad sågverksdisponenten har sagt om tattare, skojare, zigenare och i all synnerhet om skjutbane- och ringkastningsinnehavare.

Olli ser på Konkurrenten länge, tittar blött, tittar ungt, tittar ogift på honom; men han är tränad. Då ser Olli överlägsen ut och säger:

— Vi behöver ju inte precis stanna här. Vi har ju förstas råd att resa. Men eftersom man ändå träffat gamla trevliga kamrater kan man ju stanna ett tag. Eller hur?

— Det är dåligt, säger då Konkurrenten. Och Konkurrentens lockfågel, aderton år och svartögd, nickar glatt och ivrigt, att det är mycket dåligt, knappt en tia kvällen.

Då säger Valle:

— Jag ska i alla fall tala med disponenten.

Lockfågeln får den idén, att disponenten är bortrest. Olli får den idén, att hon skall bli med Valle till disponenten. Konkurrenten får den idén, att disponenten är kvinnohatare, isynnerhet avskyr han ljusa personer. Då vänder Olli sig till Valle och säger:

— Vi stannar väl, eller hur?

— Tja, säger Valle, slappt och förnöget, vi gör väl det.

Och han tänker på, att här måste finnas ett stort lämbibliotek, det är Valles idé.

*

Disponenten var av den typ som gjort Sverige till det Amerika det nu börjar bli. Han såg välfödd och glad ut, talade bestämt men var inte på något vis omedgörlig och titulerade Olli först damen och sedan fröken, och där lät Olli honom stanna. Valle kunde ju sagt sitt ord, men det behövdes inte; redan samma kväll hade de sin skjutbana och ringkastning uppe på den stora cirkustomten och för övrigt ganska välplacerat mitt emot Konkurrentens.

Olli var inte med om byggnadet; Valle hade ett par permitterade beväringar till hjälp. De skulle få göra vad de annars voro så illa tvungna till: skjuta några serier gratis; dessutom berättade Valle historier för dem och bjöd på cigaretter. Olli rände omkring, hälsade på gamla bekanta, skaffade sig nya, lyste och skratade och det var en mild sommarkväll.

I kväll var hon inte bara söt, nej, hon var vacker.

*

En disponent är en man som disponerar över någonting. Den här disponenten disponerade över ett sågverk, och eftersom sågverksarbetarna togo av sig mössan för honom gjorde järnvägsfolket likadant, och en och annan officer och många underofficerare göra honnör när han kliver gatan fram. Han ser välfödd och amerikansk ut, han ler hjärtligt och vinner sympati på det sättet. Han är heller inte högfärdig; han

För långpromenaderna

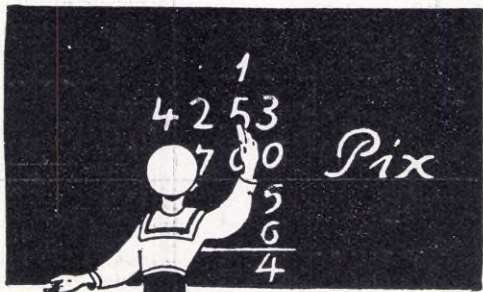
behöver Ni en bekväm och varm sko, som är lätt och behaglig att gå i. Den vackra modellen här ovan visar en idealisk promenadsko av prima brun boxkalv med halvhög klack. Med lädersula kostar den .. Kr. 25:—, med Good-Year-sula „ 27:50.

Paul U. Bergströms A/B

NORR 13 Hötorget
74 Drottninggatan

SÖDER 54 Hornsgatan 54.
(Mitt för Ad. Fr. Torg)

1 UPP

OCH PIX I MINNE

håller sig inte för god att gå ner till cirkustomten och hälsa på sina gäster.

Han frågar hur man mår. Han undrar om det verkligen är sant, att gumman Brandt är sextiofem år, hon ser så rask ut, han talar helt mänskligt med gubben Vallberg och gubben skiner upp och börjar dra sina gamla rövarhistorier, och den gode disponenten delar ut goda leenden och goda ord.

Han kommer fram till Ollis tält och där stannar han länge. Han lutar sig mot räcket, och Olli lutar sig också mot räcket. Valle står bredvid och tittar.

— Fröken är alldeles ensam om det här? frågar disponenten vänligt.

Olli ser inte på Valle. Hon säger, att ja, man får lita på sig själv, det är så, men det är ett hårt och strävsamt liv. Disponenten nickar och inser, att det är ett hårt liv. Och Ollis smidiga fingrar krypa genom guldhåret, det ringlar som eldormar ner i pannan och döljer en hel del tankestreck, som göra unga kvinnor äldre än de verkligen äro. Hon kastar också blyga blickar på den gamle mannen, blåa, ogifta blickar ur de stora och nu så sorgsna ögonen.

Disponenten vet ju att Valle står där.

— Det är en anställd? undrar han och pekar på kappkryckan. Han hjälper fröken?

— Jag har ju förstas en smula hjälp av honom, svarar Olli, men ser i denna stund så ledsen och uttråkad ut, att disponenten förstår, att hjälpen nog inte är så stor. Han böjer sig djupare över räcket och ser på Olli. Olli är blyg, en stackars liten flicka, på sjutton år ungefär.

— Valle, säger hon utan att vända på huvudet, ser du inte att folk står och väntar.

Men det är fel. Ingen står och väntar på ringar och bössor; av respekt för disponenten har publiken dragit sig över till Konkurrentens historia eller till det andra tingeltanget, och Valle har egentligen inget att göra. Han går i alla fall bort till figurerna och låtsas dra ut felskjutna pilar ur kroppen på dem. Nu skall disponenten säga något mycket vackert, man ser det i hans ögon. Han öppnar redan munnen. Men till slut — en disponent är känd av alla i en så ljus sommarkväll, och om han är gift är han ju dubbelt och tredubbelt känd. Man säger ändå inte vad som helst. — Den här mannen föredrog att tåga. Han sade bara godafton, och ett sådant kallt godafton är inget riktigt ord, det är en brist på ord, intet annat. Och disponenten gick över till Konkurrentens tält, ty han var en rättvis man och delade upp sina steg och sin goda min i lika delar för alla. Olli fick mer publik, men det gjorde henne inte gladare. Hon såg genast äldre och grinigare ut, tyckte Valle.

Man skulle inte titta efter gifta karlar. Och Olli tittade inte efter disponenten: hon såg på Konkurrenten och det var en affärsblick och inte en kvinnoögonblick hon kastade ditöver så fort hon fick tid. Konkurrenten hade mindre med publik nu. Han drog sig undan in i sitt tält och pysslade med sina pappfigurer, och då måste ju Olli se efter vad det var, han drog sig undan. Det var Lockfågeln, mörk och ögonblixtrande och intensivt aderton år. Disponenten talar gott och snällt till henne.

Och nu är Ollis blick en kvinnoögonblick.

Valle — Han laddar bössor, lämnar ut knippor av kastringar, tar pilar ur tavlor och räknar poäng. Han gör det utan svärig-

784... 785... 786... 787...

Hur länge hade Ni tålamod att räkna, då Ni låg där i natt och åter igen rent av icke kunde falla i sömn? 788... 789... 790... och klockans tickande var en ren tortyr för nerverna, och nattens sömnlösa timmar föreföllo långa som dagar. Outhärdligt! Sådana nätter nedbryta arbetsförmågan, energien, nerverna och humöret, och Ni behöver icke längre låta Eder förtäras därav.

Hjälp och stärk organismen, så att den fungerar normalt! Följ läkarnas råd och använd dagligen Miradium-salt! Det innehåller äkta radium: naturens eget undergörande botemedel — och precis i de noggrant avpassade doser, som visat sig mest verk-samma. Miradium-salt fås på apoteken i glas till c:a i månads bruk till kr. 6,50 per glas.

Gratis levnadstolkningar

för alla som skriva genast.

Den berömda amerikanske astrologen professor ROXROY har ännu en gång beslutat sig för att alldeles gratis här i Sverige stå till tjänst med ett visst antal levnadstolkningar från sin officin i Holland, detta för att ånyo visa sin förmåga på det ifrågavarande området.

Professor Roxroy är så välkänd här i landet att en presentation är obehövlig. Hans skicklighet att kunna förutsäga en människas liv, på vilket avstånd hon än må befinna sig, påstås närma sig det otroliga.

Till och med andra, mindre berömda astrologer, bosatta i andra länder, erkänna honom som deras mästare och söka gå i hans fotspår. Prof. Roxroy kan tala om för Eder vad Ni duger till och på vad sätt ni kan lyckas i Edra företag; han nämner Edra vänner och ovänner och han kan beskriva för Eder med- och motgångar i Edert liv.

Hans beskrivning av svunna, nu skeende och framtida händelser kommer att förvåna Eder, men också att vara Eder till nytta och gagn.

Hr Paul Stahmann, en erfaren astrolog, bosatt i Ober Nieuwsadem, skriver följande:

”Det horoskop, som professor Roxroy har ställt för mig, är fullständigt överensstämmande med verkliga förhållanden. Det är ett utomordentligt duktigt och samvetsgrant utfört arbete. Då jag själv är astrolog, har jag kunnat kontrollera hans astrologiska beräkningar och förklaringar och kan intyga, att hans arbete är i alla hänseenden korrekt och fotat på de alla nyaste principer.”

Om Ni önskar använda Eder av detta speciella anbud och få Eder tillsänd en tolkning av Eder levnad, har Ni blott att sända uppgift på Edert fullständiga namn med adress samt på födelseår, -månad och -dag (alltsammans mycket tydligt skrivet). Därjämte torde Ni uppgiva om Ni tituleras herr, fru eller fröken och angiv samtidigt namnet på denna tidning. Ni behöver icke sända några pengar, men om Ni så önskar kan Ni sända 1 krona i Ert eget lands frimärken eller sedel till 'äckning av porto och övriga kostnader. Adressera Edert brev till: Roxroy, Dept. 4740 F, 42 Emmastraat, Haag, Holland. Var god bemärk att portot till Holland är 25 öre.

het, det går av gammal vana; men han är annorlunda i ansiktet nu än för en stund sedan, och det händer att han snavar över lådorna, trampar på ringarna och slantarna och ovarsamt rycker tofsen av pilarna.

"Fröken är alldeles ensam här", tänker han. "Anställd" tänker han.

Och så tänker han en annan, mycket grymmare tanke, som först gör honom ont och sedan glad; han tänker, att den svarta flickan därborta, som nu lutar sig fram mot disponenten och ler, är vackrare än Olli. I den stunden tycker Valle att Olli är ful.

Frestelserna stå på var sin sida om vägen mellan tälten och titta på disponenten, men har man besegrat en, kan man ju försöka besegra den andra också. Man är gift, man har barn, man är känd och dubbelt känd och alla titta. Åter säger disponenten ett ord, som inget riktigt ord är, lyfter på hatten och går. Då ler Olli hånfullt.

Och då tycker Valle att hon är ännu fulare och att den svartögda därborta är ännu vackrare. Denna sanning gör honom uppspelt, han blir säkrare och snavar inte längre, han tar ut pilarna ur tavlorna utan att rycka tofsen av dem och fiskar upp ringarna med kroken elegantare än någonsin. Han ler. Han ler mot den svartögda på andra sidan vägen och hon ler tillbaka, hon skiljer de röda läpparna och visar sina glimmande tänder, som ännu inte blivit gula därför hon bara är aderton år.

— Valle, säger Olli.

Valle vill ingenting höra och då säger hon högre:

— Valle!

Till slut skriker hon:

— Valle!

Han lyfter upp sitt långa ansikte och ser ansträngt förvånad ut, förvånad över att hon verkligen ville tala till något så enkelt som sin anställda, en pojke som hon "förstås har en smula hjälp av". Han låter ringkroken glida mellan sina fingrar, jonglerar en smula med den för att visa att han inte är en som rycker till och tappar balansen eller blir helt stel av sin häpnad över att man vill tala till honom — han är idel förvånad uppmärksamhet.

— Valle, säger Olli, varför står du och grinar upp dig så där? Har du inget annat att göra? Du vill förstås gärna ditbort?

Folk som tittar. Men Valle är inget barn längre, han är van vid folk, och han slutar inte att stå och vara elegant med kroken för så små frågor.

— Frun har förstås ingen nytta av mig? säger han lugnt.

Konkurrenten står borta i sin skjutbana och ler, bredvid honom står lockfågeln lutad mot räckten och ler, och vad skall Valle göra annat än le.

— Jag har alltid mycket att göra och jag behöver duktigt folk, säger Konkurrenten högt och ser sig omkring som om han tiggde en applåd.

Då skriker Olli:

— Ja gå, gå, ge dig iväg, jag är inte den som —!

Hon är inte den som krusar utan nu rycker hon till sig kroken, Valle håller i handen, och han tror att hon skall ge honom ett rapp och stiger undan.

— Gå, skriker hon och rösten är gäll av ilska, gå pojke, men fort, men fort!

Antingen är man en karl och går sin väg eller också är man en hemlös pojke, som tigger och ber att få stanna. Valle kan ju säga, att han vill ha sina pengar, men han vet att hon inte har andra än de fattiga slantar som liggat utströdda på ringkastningsbrä-

CRÊMEN SOM GÖR HYN

LILJEMJÖLK-
VACKER

För hyns bevarande och förskönande äro de medicinska och kosmetiska ämnena i F. Pauli's äkta Liljemjolk-Crème utomordentligt verkamma. Vid ingnidning upptagas de av hudcellerna, giva näring åt dessa och göra hyn friskare, renare och klarare.

F. Pauli's äkta Liljemjolk-Crème

— skänker skydd och skönhet —

Renar fullständigt hudens porer, verkar livgivande och förnyrande på hudens celler, ger huden ett för ögat osynligt skydd samt förlämnar hyn den matta vackra teint alla önska sig.

Skär etikett, lätt — för bruk under dagen.

Blå etikett, fet — för hudens rengöring och som natterème.

Min bästa Fru!

Jag har tillverkat mesost i 42 år.

Jag kan konsten.

Ni blir tillfredsställd när Ni köper "Gyllenost", ty det är den läckraste och bästa kvalitet jag hittills tillverkat. Därför har den också fått en enorm efterfrågan.

Kom ihåg namnet:
GYLLEN-OST

Köp idag 1/4 kg.-paket à 75 öre

K. J. KARLSSON

(Eskilstuna Mesostfabrik)

H. M. Konungens Hovleverantör

det. Han kunde också be henne säga tack för att han varit hennes dräng, för att han varit snäll och hjälpt henne, för att han varit hennes "anställd"; han kunde också säga att hon var en slyna, en otacksam slyna bara, en grälsjuk ragata —

Men han tycker plötsligt att hon är vacker igen, vacker av ilska. Han vill säga något hårt, ett ord som bevisar att han är en man, som litat på sig själv och inte dör, om han inte får se henne varje dag. Men det får vara. Han rodnar, den långa pojken, han stammar något och till sist får han fram ett lamt:

— Ja, då går jag väl.

Och han går. Konkurrenten ler mot honom, Lockfågeln ler mot honom, men han går förbi, han är ju ändå ingen förrädare. Vid Vallbergs karusell vänder han sig och ser tillbaka. Olli står lutad mot räckten, sträcker på halsen och tittar efter honom. Han tänker kanske att hon ska vinka, att hon ångrar sig; hon tror kanske att han skall ropa något fult och är beredd att svara — eller kanske hon verkligen tänker vinka.

Hon vinkar inte och Sverige får i kväll en luffare till.

Folk är så nyfikna. De stå och glo dumt, ingen kommer sig för med någonting. Olli tar en bössa och säger lågt och vackert:

— En serie?

Folk är så idiotiska, ingen kommer sig för med att ta serien. Och då vänder Olli hela sin publik ryggen, hon skall själv skjuta, hon vill visa att hon inte är så skakis efter det här, som man kanske står och inbillar sig.

Först ser hon tavlan mycket bra. Sedan ser hon den en smula sämre, och bössan vagnar, eller kanske det är tavlan.

Valle, tänker hon och trycker av.

Bom. *Eyvind Johnson.*

En god idé till sammanhållning.

Den 19 nov. samlades ett 70-tal i Stockholm bosatta damer, som voro födda eller hade vuxit upp i Norrköping eller båda delarna eller i några fall voro dött-rar till gamla norrköpingsbor.

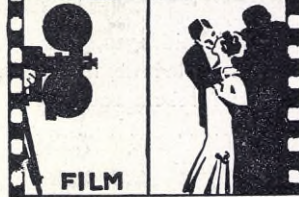
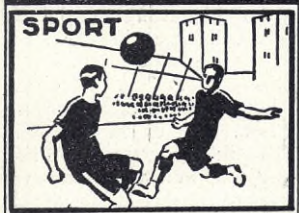
Idén till festen, som hölls på Årstaklubben under form av en middag, hade utgått från överstinnan Sigrid Sjögren, f. Lind, som med sig adjungerat några värdinnor av sina forna ungdomsvänner. De voro: fruarna Alma Lagrelius, f. Östergren, Gunhild Roberg, f. Schubert, Anna Wulff, f. Glosemeyer. Bland de närvarande märktes f. statsrådinnan Dagmar Swartz, fru Elisabeth Janse, f. Swartz, en syster till numera avlidne universitetskanslern, f. statsrådet Carl Swartz, fru Brita Ekeberg, f. Swartz.

Vid middagen, som präglades av den gladaste, hjärtligaste stämning förekom både flera tal och bordsvisa, skriven för tillfället. Alla tyckte, att idén var utmärkt att uppliva sammanhållningen efter så många år av förskingring långt från födelsestaden. Bandet, som höll dem alla fast vid det gamla Norrköping, var tydligen mycket starkt. Man kan nästan med visshet förutspå, att norrköpingsdamerna komma att råkas igen under samma otvungna och hjärtliga form.

Varför skulle inte denna idé

Ni får En DAGLIG

STOCKHOLMS-TIDNING

50 för endast
öre under dec!
med söndagsnummer

STOCKHOLMS DAGBLAD

RIKSUPPLAGAN

kommer varje dag med
NYHETER
SNABBAST, PIGGAST

Intressantaste Bilder

SPORT

Sveriges bästa
Sportredaktion

Berättelser — Spännande
och Förströelse — Trevligt

Film och Radio

DET BÄSTA TRYCK

Det modernaste format

Söndagsbilaga i 4 färger

Allt detta för **50** öre
Under december.

Tag 50 öre och prenumerera på närmaste postanstalt!

tagas upp av andra städers representanter, som kommit att slå sig ner i Stockholm, men ha starka och levande minnen från sin barndoms stad, var den nu ligger i landet. *Eth. K.*

FRÅGOR OCH SVAR!

Arbetsstuga.

Fråga: Vilka äro fordringarna i utbildning för den om förestår arbetsstuga i Norrland?

Spörjande.

Svar: Alla upplysningar angående ordinarie platser som föreständarinnor för arbetsstuga i Norrland kan ni få, om ni vänder er till Konsistorienotarien Albert Carlgren, Luleå.

Spegel.

Fråga: Vore tacksam få veta om det passar att ha en spegel i en matsal? Det finns nämligen en sådan passande mellan ett par fönster. *Mångårig Idunläsare.*

Svar: Det är helt och hållet en smaksak. Om spegeln någorlunda överensstämmer med möblerna i salen, är det ju ingenting som hindrar att sätta den mellan fönstren.

Brudvigsel.

Fråga: Kan bruden vara klädd i resdräkt vid vigsel i kyrka, då de nygifta komma att resa omedelbart efter vigseln och det alltså ej blir något bröllop? Föredrar själv under sådana förhållanden resdräkt framför den vanliga brudstassen. — Hur bör brudgummen vara klädd? — Kan brudbukett bäras till resdräkt?

Fästnö.

Svar: Visst går det an att bruden har resdräkt, när resan anträdes omedelbart efter vigseln. Naturligtvis böra de personer, som eventuellt inbjudas att övervara vigseln, underrättas, så att de ej komma i stor toalet.

Brudgummen kan även vara klädd i resdräkt eller i jakett. Ingenting hindrar att bruden bär en knippa blommor, dock ej bukett med band.

Livränta.

Fråga: Ett par barnlösa makar, som för att få större inkomst, ämna vardera insätta 5,000 kr. i en livränteanstalt.

Mannen är 63 år, hustrun 60 år, hur stor blir räntan? och vart skall man hänvända sig, för att få det ordnat. *Bekymmer.*

Svar: För mannen blir räntan ungefär 9.25 % av det insatta kapitalet och för hustrun ungefär 7.62 %.

Vänd er till något av de större livbolagen i Stockholm.

Pensionat i Oslo.

Fråga: Kan Idun ge anvisning på något mindre men trevligt pensionat eller privathem i Oslo där inackordering kan erhållas under december månad, frågar

Tacksamma Lina.

Svar: Fagerborg Pensionat, Bogstaveien 11. Önskar ni särskilt ett mindre pensionat, råda vi er att ta in på Kvindeklubbens Hotel, Drammensveien och själv söka ut lämplig bostad.

Birger Sjöberg.

Fråga: Var föddes, verkade och dog skalden och författaren Birger Sjöberg (Fridas visors) skapare? Efterlämnade han anhöriga? Vad var hans borgerliga yrke? Tycker mig komma ihåg,

Svenska Eldbegängelseföreningens Expedition

Stockholms Eldbegängelsebyrå

Sveavägen 25 2 tr. Hiss. Stockholm. Öppen 10—4. Lördagar o. Helgdagsaftnar 10—2. Expedition och sekretariat 13789. Tel. Norr 22 00 för eldbegängelser, norr 22 80 för medlemsanmälningar. Begravningsförsäkring.

Till
släkt och vänner

i utlandet är

IDUN

"Damernas Egen"

den mest välkomna
hälsningen från
hemlandet.

Från vår expedition sändes IDUN i korsband till vilken plats som helst i världen, som har postförbindelse. Prenumerationspris för utlandet porto inberäknat:

Helår kr. 23.50
Halvår " 12.25
Kvartal " 6.50

Presentkort.

Uppgiv tydligt skriven adress!

Insänd rekvisition omgående till
IDUNS EXPEDITION
STOCKHOLM

SVENSKA TRYCKERI- AKTIEBOLAGET

STOCKHOLM

Huvudaffären: Klarabergsgatan 54
Tel.: Norr 32955

Filialen: Riddaregatan 17
Telefoner: 72565. N. 6 47

Utför alla slags

Bok-, Tidnings-, Illustrations- och Accidenstryck

SILVO

SILVER

POLERMEDEL

RENGÖR OCH POLERAR GULD, SILVER, ALUMINIUM OCH ALL SLAGS BORDSILVER.

SÄLJES I BURKAR Å 45 ÖRE & KR 1:00

att det i höst var någon som läste och sjöng Fridas visor i Konsert-huset.

Om övriga upplysningar bedes godhetsfullt.
Intresse.
Svar: "Fridas sångare", Birger

Sjöberg föddes i Vänersborg 1885. Han dog i Växjö i slutet av april 1929, närmast sörjd av syskon. Sjöberg ägnade sig åt tidnings-mannayrket, kom som ung in vid St. Dagbl. och sedermera till Hel-

En barnmorsketjänst

å Örnsköldsviks lasarett förklarar härmed till ansökan ledig att tillträdas den 15 januari 1930. Ansökan åtföljd av betygsavskrifter, referenser och foto inlämnas senast den 1 januari 1930 till lasarettets Styresman.

Löneförmaner: Kontant Kr. 900:— pr år jämte fri kost och bostad m. m. samt kostpengar under semestern. Ålderstillägg efter resp. 2, 4, 7 och 10 år med Kr. 150:— vardera gången. Dyr-tidstillägg utgår i enlighet med bestämmelser gällande för statens nyreglerade verk.

Örnsköldsvik den 20 november 1929.
Lasarettsdirektionen.

Husmödrar.

Vid behov av barnvårdarinnor, vil-liga att deltaga i förekommande hem-sysslor eller vid behov av hjälp med ålderdomsvård eller enklare sjukvård i hemmen: vänd Eder då med förtro-ende till

Sköterskeförening

i Älmhult vars förmedlingsprincip är "lämplig sköterska på rätt plats". Önskvärd månadslön för nyutexam. är 50 kr. samt 60 å 65 kr. för äldre Hvita Korssystrar. (Fri resa till arbetsplatsen efter 3 m. tjänstgöring.) Förfrågningar besvaras och elevprospekt sändes på begäran av Sysslomannen, Hvita Korset, Älmhult. (Tel. 71.)

I sjukgymnastik,

MASSAGE och övriga FYSIKALISKA BEHANDLINGSMETODER börjar ny kurs 20 jan. 1930. Grundlig och billig utbildning. Låga levnadskostnader. An-mälan snarast erforderligt, enär pågå-ende kurs var dubbelt övertecknad. Begär prospekt!

MALMÖ ZANDER-INSTITUT.

Finnes någon bildad

självförsörjande, gärna ensamstående dam, som önskar en god och trevlig kamrat på semesterresor etc. så svara till "Barbro 30", Iduns exp. f. v. b.

Dam

i 30-årsåldern önskar korrespondens med kultiverad dam, intresserad av denna tidens företeelser. Ben. svar emotses under märke "Yvonne", Iduns exp.

Ensam dam

helst sjuksköterska, får övertaga litet moderniserat vilohem med gäster året om. Svar "Helst eller delvis", Mösse-berg pr. r.

singborgs-posten, där han var re-daktionssekreterare 1909—24. Han debuterade som författare 1922 med Fridas bok. Vidare har han givit ut Kvartetten som sprängdes 1924 samt diktsamlingen Kriser och kransar 1926. Samfundet De nio hade beslutat tilldela honom ett pris av 10,000 kr. Underrät-telsen därom nådde honom två dagar före hans död.

Den, som i höst uppträdde på Konserthuset och sjöng Fridas sånger, var Vilhelm Julinder.

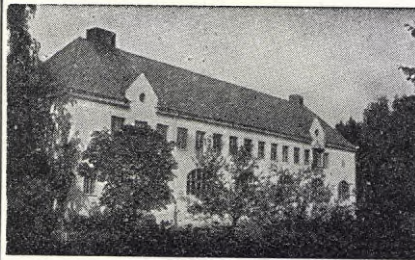

RED:s BREVLÅDA.

Lizzie. Knappast. Återsändes mot namn och returporto.
Frida E—g. Nej tack. Åter-sändes mot returporto.

Solbacka Läroverk

(Internat för gossar; klass 1—6; 29:de läsåret.)

Realskola under K. Skol-överstyrelsens inspektion. Examinationsrätt. Fullständig treårigt gymnasium kommer att upprättas.

Härligaste sörmäländsk nat-ur. Skog och sjö. Hårdan-de friluftsliv och idrottsliv. Moderna lokaler. — Värter-minen börjar den 13 januari. — Fullgott uppförandebetyg fordras. — Avgifter pr läs-år f. n.: klass 1 kr. 1,800:—, klass 2—3 kr. 2,000:—, klass 4—6 kr. 2,100:—.

Skolans inspektör: Rektor Carl Svedelius, Stockholm. — Post-och järnvägsstation: Stjärnhov (vid Västra stambanan, 84 km. från Sthlm). Rt. Stjärnhov 17. — Närmare upplysningar genom

REKTOR FOLKE GODING.

Elfgårdens Sjukhem,

Djurås (Dalarna), Läkare: Doktor Gertrud Gussander. I alla avseenden modernt utrustat och förstklassigt. Företrädesvis behandlas Matmältningsorganens sjukdomar och Rheumatiska fall. Hjälpension från 9 kronor per dag. Prospekt sändes från kontoret, adress Djurås.

Kvinnorna i hemmen

göra inköpen för hemmen.

Skånska Dagbladet är landsortens mest spridda tidning och gästar sålunda dag-ligen flera hem än någon annan tidning. Härav följer, att kvinnorna i hemmen nås säkrast genom annonsering i SKÅNSKA DAGBLADET

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Arboga: Arboga-Posten.

Avesta: Avesta-Posten.

Bollnäs: Tidningen Ljusnan.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falkenberg: Hallands Nyheter.

Falun: Falu-Kuriren.

Gävle: Gefle-Posten.

Halmstad: Tidningen Halland.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hudiksvall: Hudiksvalls-Tidningen.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.

Härnösand: Härnösands-Posten.

Hörby: Mellersta Skåne.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Värmlands Läns Tidning.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.

Köping: Bärgslagsbladet.

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Ludvika: Ludvika Tidning.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Lysekil: Lysekils-Posten.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mjölby: Mjölby Tidning.

Mora: Mora Tidning.

Motala: Motala Tidning.

Nyköping: Södermanlands Läns Tidning.

Nässjö: Nässjö-Tidningen.

Piteå: Norrbottens Allehanda.

Skara: Skaraborgs Läns Tidning.

Skövde: Skaraborgs Läns Annonssblad.

Sollefteå: Sollefteå-Bladet.

Strömstad: Strömstads Tidning.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Säter: Sätters Tidning.

Söderhamn: Söderhamns Tidning.

Söderköping: Söderköpings-Posten.

Södertälje: Södertälje Tidning.

Sölvesborg: Sölvesborgs-Tidningen.

Tranås: Tranås Tidning.

Trälleborg: Trälleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohusläningen.

Ulricehamn: Ulricehamns Tidning.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Uppsala: Tidningen Uppsala.

Vadstena: Östgöta-Bladet.

Visby: Gotlänningen.

Vänersborg: Elfsborgs Läns Annonssblad.

Västervik: Västerviks-Tidningen.

Västerås: Westmanlands Allehanda.

Växjö: Nya Växjöbladet.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks Allehanda.

Östhammar: Östhammars Tidning.

27,000 exemplar!

Hrr Riksannonsörer,

som nu planlägga sin annonsering för nästkommande år och som önska träffa publiken i

DALARNA

och NORRA VÄSTMANLAND

göras uppmärksamma på att detta sker bäst genom annonsering i våra tidningar:

SÖDRA DALARNES TIDNING

AVESTA-POSTEN

SÄTERS TIDNING

utg. i Hedemora

BORLÄNGE TIDNING

MORA TIDNING

LUDVIKA TIDNING

utg. i Borlänge

vilka tidningar utgå i en sammanlagd upplaga av

27,000 ex.

Annonsören äger att tillgodoräkna sig rabatt å den sammanlagda bruttosumman i de tidningar, där annonsering sker. Högsta rabatten utgår redan å en bruttoannonsering av kr. 1 000:—.

Närmare upplysningar genom de auktoriserade annonsbyråerna eller direkt hos

Dalarnes Tidnings- & Boktryckeri A.-B.
Hedemora—Borlänge.

”Liten, men en Malmsjö!”

De moderna, små våningarna ha medfört strävan efter små flyglar, vilket dock tyvärr ofta resulterat i en hybrid, som icke fyller vare sig de estetiska eller musikaliska kraven. Genom att följa den gyllene medelvägen har Malmsjö Mignon-flygel kunnat behålla såväl sina proportionerliga linjer som sin vackra, fylliga ton och utgör en njutning både för öga och öra. Malmsjö flyglar och pianon äro alljämt den bästa tolken för hemmets mer intima musik. Begär katalog och närmare upplysningar från

A. B.
FÖRENADE
PIANO- & ORGELFABRIKER
ARVIKA

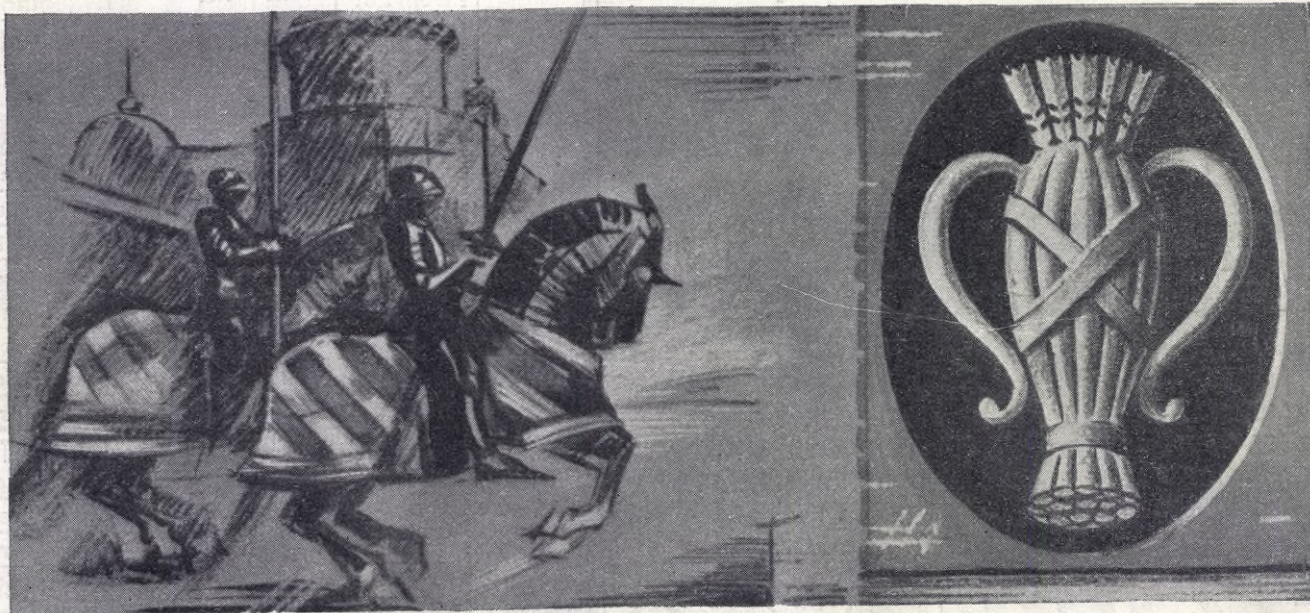
MALMSJÖ - ÖSTLIND & ALMQUIST - BILLBERG - GUSTAFSON & LJUNGQVIST - RÄLIN
Kungl. Hovleverantörer

MAZETTI ÖGON-CACAO

DELIKAT KRAFTIG HÄLSOSAM
ÅTGÅR ENDAST FÖR CIRKA TVÅ ÖRE TILL EN KOPP

V A S A M Ä R K E T

GULDSMEDS AKTIEBOLAGET I STOCKHOLM

Inga egna butiker.

Vårt fabrikat hos varje guldsmed.

Ett svenskt namn och ett svenskt
märke på svensk kvalitet och svensk
konstnärlighet.